

Ystävä

Ystävä

Jyri Vartiainen

Osuuskunta Poesia
Helsinki

*Kiitos Taiteen edistämiskeskus, Kaisa Kärki, Matias Riikonen,
Olli-Pekka Tennilä*

© Jyri Vartiainen 2017

Kansi: Olli-Pekka Tennilä

Taitto: Marko Niemi

ISBN 978-952-305-081-5

ISBN 978-952-305-082-2 (PDF)

Painopaikka: Drukätava, Riika, Latvia 2017

Kaupungintalo heittää suuria varjoja ympärilleen, muttei onnistu poistamaan kuumuutta sen takana olevasta puutarhasta, jossa istumme ystäväni kanssa. Lippu liehuu tuulessa. Suomen lippu. En tiedä miksi. Istumme kaupungintalon puutarhassa ja se tuntuu irvokkaalta. Kukkien haju on päätösärkevä ja aurinko, varjot eivät poista aurinkoa, jota me ystäväni kanssa hikoilemme. Pitkä kiveys pitkällä ja kapealla kujalla. Vasemmalla silmäkantamattomiin puutarhaa, oikealla pankki ja jäätelökioski.

Mies sinisessä kauluspaidassa tulee ulos kaupungintalosta, kätkee hermostuneisuutensa huomattessaan, että häntä tarkkaillaan. Suomen lippu ottaa tuulen itseensä niin että se koskettaa toista lippua. Näyttää vaakunalta. Lipputangot päästävät meteliä niin kuin aina. Narut kolisevat metallia vasten.

Ystävällä on musta puku ja kravatti, tumma taakse kammattu tukka. Leukaan on jäänyt haava parranajosta. Hän naputtaa sormillaan, naputtaa jaloillaan, pää liikkuu ees taas jopa hampaillaan hän naputtaa. Rytmiiä. Hän tavoittelee rytmiiä. Hän kuuntelee lipputankojen kalkatusta, ohi kulkevien korkokenkien nipistäväää ääntä; hän kuuntelee lintujen laulua, liikennevalojen vilkuntaa, ja kaikkeen tähän hän yrittää mahduttaa ymmärryksensä rytmistä. Ystävälläni on pyrkimys rauhaan, kuten hän sanoo, erillisten rytmien väliseen sykkeeseen, joka löytyy hetkeksi ja katoaa, minkä jälkeen on taas *etsittävä*. On *etsittävä* rytmiiä.

Hänen prässätyt lahkeensa nousevat. Karvaiset nilkat vilkkuvat. Kantapäissä on hiertymiä. Uudet kengät, komeat uudet kengät, ystävä sanoo. Punaiset sukat ovat liikaa, vaikka hänelle ne ovat tietenkin ”viimeinen silaus”.

Tunnen oloni alipukeutuneeksi, reikiintyneet farkut ja pesussa kutistunut t-paita. Tukka on yritetty laittaa 50-luvun tyyliin, mutta unet ovat nostaneet takana olevat pyörteet.

”Sinä näytät tärähtäneeltä”, ystävä sanoo.

”Kun on nuo kepitkin.”

Niin, polvilumpio meni sijoiltaan. Se on tehnyt sillä tavoin lapsesta saakka. Kuukauden sairausloma niin kuin

aiemminkin, mutta tällä kertaa se oli *tahallinen*. Laitoin jääkiekkomailan jalkojeni väliin niin kuin silloin viidenellä luokalla jolloin se ei vielä ollut tahallista ja väänsin. Ne ovat herkät niin kuin äidillänikin.

Virasto jossa työskentelen on talvisin kylmä ja kesäisin kammottavan kuuma. Joudun käyttämään syyskuusta kevääseen asti neuletta, joka vahingoittaa olemustani, kuten entinen naisystäväni sanoi. Hän kutsui sitä ruttanaksi.

Pitää nyt pukua tällaisena hellepäivänä. Kasvot kalpeat ja kuivat, ei yhtäkään hikipisaraa. Muurahaiset kulkeutuvat hänen tamppaaviin jalkoihinsa. Olen tyytyväinen nähdessäni ötököiden vipeltävän punaisia sukia kohti.

Nyt yksi on siellä, yksi muurahaisista, mutta hän ei huomaa mitään äänimaailmastaan käsin, ei koskaan huomaa.

Istua kaupungintalon puutarhassa ja katsoa, kuinka virkamiehet menevät autoilleen ja ajavat pois. ”Ne luulevat, että me aiotaan tehdä niille jotain”, ystävä sanoo. ”Tämä on elokuva, jossa me kidnappaamme jonkun noista äijistä.”

Hän on haaveellisen näköinen. Haavi. Haavi joka kerää äänet ympäriltä.

”Sanomalehdessä luki että pöllö oli jäänyt kiinni

mökin seinälle nostettuihin kalaverkkoihin. Siinä on uutinen”, ystävä sanoo, ”siinä on kerrankin uutinen”, hän sanoo ja naputtaa.

Kävelykepeistä lähtee kömpelö ääni, kun potkaisen niitä syrjemäs. Tekisi mieli ottaa kengät pois. Minä en voi ottaa kenkiä pois keskellä kaupunkia. Sittenhän pitäisi ottaa sukatkin ja laittaa nämä virtyneet reikäiset sukat tuohon vierelle, jossa ne häiritsisivät kaikkien elämää.

Ystävä venyttelee pitkiä raajojaan, suunnittelee hakevansa jäätelön, kysyy ottaisinko minäkin. Se sulaisi sormille ja vohveli on sitä keinotekoista minä näen täältä asti nuo vohvelitornit ne ovat sitä keinotekoista.

Vielä kävellessäänkin hän naputtaa, kävellessään nurmikkojen halki.

Selästä se ei istu niin hyvin. Hartiat nostavat sen ylös niin että se laskeutuu tökerösti. Kuvittelenko minä vain? Tuohan on räätälin tekemä, Italian matkalla hankittu. ”Napolilaisten räätäleiden mielestä takin pitää olla kevyt kuin taskuliina”, ystävä sanoo.

Hän naurattaa jäätelökioskin myyjätärtä. Näen vohvelitornit ja pystyt rinnat, melkein kuin 50-luvulta. Ystävä vaikuttaa kalpealta ruskettuneen myyjättären edessä. Hän joutuu tavoittelemaan naista ojentaessaan seteliä.

Hymy jähmettyy hänen kasvoilleen, kun hän kävelee

takaisin nurmikkojen halki. Viipyilee. Että sen pitääkin tuolla tavoin viipyä huulilla niin kuin nainen olisi yhä hänen edessään haaleampana, kuvajaisena, jossa rintojen shokki on jo laantunut.

– Oliko nätti myyjä?

– Minua ei ole pitkään aikaan kiinnostaneet tuollaiset seikat. Minusta oli mukava katsoa, kuinka hän joutui käyttämään voimiaan pyöritellessään jäätelöä ja kuinka hän lasi kolikoita kämmenellään. Oli hauska nähdä, kuinka hän unohti minut ja siirtyi seuraavaan asiakkaaseen. Tiesin että joudun taas selittelemään tätä sinulle. Toissapäivänä esimerkiksi. Olin erään naisen kanssa kahvilla. Se oli tuollainen tavallinen torikahvila, missä pulut nokkivat ruoantähteet kengänkärjiltä ja varpuset pomppivat pöydillä. Hänellä oli hopeisia koruja käsissä. Minä yritin toistuvasti saada hänet nauramaan, sillä hänellä oli tapana nostaa tuolloin käsi suunsa eteen ja minä kuulin niiden hopeisten korujen kilinän, jossa on vähän kovuutta, kolinaa mukana. Kun hän ei enää nauranut, aloin kyllästyä. Huomasin että hän nostaa käden nenälleen ja alkaa hieroa sitä, jos on hämillään. Puhuin musiikista, en tietenkään omastani, minulle tulee likainen olo jos puhun keskeneräisistä sävellyksistä. Käsi nousi

nenänvarrelle koko ajan. Miten hän hieroi sitä hitaasti epäuskoisine silmineen. Nainen oli huojentunut päästessään eroon minusta. Kun minä näin hänen helpottuneisuutensa, heitin pullanrippeet varpusille ja melkein tanssin pois. Menin viileään parkkihalliin ja kuuntelin kaikuja. Nainen tuli pian kulman takaa ostokassiansa kanssa ja näki minut nauhuri kädessä.

– Hän luuli, että sinä äänität hänen askeliaan.

– Hänen askeleensa ovat kyllä tallessa, täällä ne ovat (ystävä kaivaa olkalaukustaan mustan esineen, jossa on pieni kaksipäinen mikrofoni). Ei minun tarvitse edes kuunnella nauhaa muistaakseni. Hän oli pieni nainen ja tennarit... Tennarit jalassa. Pehmeä ääni vaikka parkkihallin akustiikka on niin julma. Haluatko sinä kuulla hänen askeleensa? Voin kelata oikean kohdan.

Ystävä syö jo vohveliaan. ”Nämä ovat näitä parempia vohveleita”, hän totta kai sanoo, nuolee sormenpäät, saa senkin näyttämään sirolta. Hento hyönteisen kaltainen ruumis, mutta suonet pullistuvat käsistä ja luut, tuovat voimantunnun laihaan vartaloon.

Hän valittelee väsymystään, jetlagia, pahoittelee liikaista tukkaa. Minusta hän näyttää samalta kuin ennen-

kin. Kun hän ensimmäisillä konserttipalkkioillaan osti itselleen puvun ja työnsi kukan sivutaskuunsa... Siitä alkaen aika ei ole kajonnut häneen.

Suklaajäätelön rannut valuvat partakoneen ruhjomalla leualla, vaikka totta kai ystävä heti huomaa tämän, pyyhkäisee kasvojaan kevyesti kuin arvoesineitä. Pitkänä nuuhkaisee pariin otteeseen kesätuulta vai onko tuo tupakan aiheuttamaa niiskutusta?

On. Hän kaivaa askin taskustaan ja sytyttää yhden.

– Milloin me menemme satamaan? ystävä kysyy. Minä olen nähnyt maailman suurimmat ja kauneimmat satamat, mutta silti minä tahdon aina vain nähdä kotikaupunkini onnettoman järven ja sen laiturit, hän sanoo, puhuu enemmän pilviä kuin minua kohti.

Ehdotan liikkeelle lähtöä, vaikka tiesinhän minä. Ystävä tahtoo istua vielä hetken ja hetki muuttuu vartiksi, puoleksi tunniksi, kahdeksi. Satama jää unelmaksi ja unelmana hän tahtoo sen säilyttää. Äsken hän oli jäätelökioskin myyjätärtä kohti, nyt pelkkää taivasta. Hän hymyilee, mutta se on tuo pahaenteinen hymy, joka ei voi tietää hyvää. Kun hän katsoi naisystäväni noin, minä vein hänet pakkasen kylmentämään eteiseen ja läimäytin avokämmennellä. Ystävä nyökkäsi lyöntiä

niin kuin järkipuhetta nyökätään. ”Kauniita jäähelmiä teidän ikkunassanne”, hän sanoi, minkä jälkeen jatkoimme päivällistä.

”Kiitos oikein paljon, kiitos oikein paljon”, hän hoki syötyään. Laskeuduimme puisia kierreportaita pitkin alas saunaan. Ystävä tunnusteli katon kuivunutta pihkaa. ”Miten tämän saa juoksemaan?” hän kysyi, kosketeli napaansa omituisella tavalla.

Kun hän pujotti pyyhkeen ympärilleen ja levitti lumikerroksen rintakehällään, toimin samoin. Levitin lunta rinnalleni ja annoin sen sulaa niin että se lopulta poltteli.

– Kuuntele, hän käskää. Kaupungintalon toisella puolella. Joku juoksee koiran kanssa. Paksupohjaiset lenkkikengät. Koira on isokokoinen ja kynnet leikkaamatta. Kaulapannassa on metallinen osa, kun se tuolla tavoin kilisee. Ehkä se on se nipsu, johon kaulapannan hihna kytketään, se voisi pomppia ylös alas juostessa. Noin. Noin. Nooin.

Minun täytyy kuunnella niin paljon ystäväni seurassa, että turrun nopeasti. Alan kaivaa nurmea sormenpäilläni. Kymmenen sentin kolikko tulee esiin. Noin, noin, noin, hän kuiskaa edelleen askeleiden tahdissa kuin

kiihdyttäisi hevosta laukkaan.

Kun minä laitoin sen jääkiekkomailan jalkojeni väliin, kävi vähän hassusti. Tämän ainoan kerran polvilumpio ei palautunutkaan vääntymisen jälkeen paikoilleen. Minun täytyi painaa sitä lattiaa vasten niin että se meni takaisin kuoppaansa. En olisi kyennyt sellaiseen nopeuteen ja voimaan, mikäli olisin ollut järjissäni, normaali-tilassa, joka minun tapauksessani edustaa hitautta.

Tässä meillä on havaittavissa samankaltaisuus. Ystäväni on nimittäin hidas hänkin. Hän on hyödyntänyt sen olemuksessaan synnyttäen kissamaisen vaikutelman. Se on sillä rajalla, sillä rajalla onko kyse naisellisuudesta vai ei. Mutta kun on nuo suonet ja luut. Joko minä puhuin suonista ja luista?

– Kun siellä satamassa... Kun siellä satamassa on niitä vanhoja laivoja, jotka ovat täynnä linnunpaskaa ja samaltakin taitaa jo kaiteilla olla, reikiä lattiassa. Ehkä todellinen satama on veneistä vapaa. Minä olen hyvin mieltynyt pelkistettyihin ympäristöihin. Pari metriä ränsistynyttä laituria, kaksi laivaa, nekin käyttökelvottomia ja sitten järvi siihen niin kuin meri. Koskaan en matkoilla käy katsomassa nähtävyyksiä eivätkä minua kiinnostaa edes pienet kujat, työläisten lähiöt. Minä pidän sanasta kesä ja sanasta meri. Kun minut viedään keskelle

kesää tai meren äärelle minua surettaa. Vieläkö sinä kirjoittaessasi maistelet vokaaleja? Eikö niissä olekin juuri järven tuntu?

- Kun minä kirjoitan, ja nyt on ollut sairaslomalla ihan eri tavalla aikaa kirjoittaa, kyllä, maistelen koko ajan vokaaleja. Kaikki sanat minä maistelen läpi, mutta olen huomannut, että juuri vokaalit aiheuttavat suulle mielihyvää.

- Luetko sinä ääneen?

- Minulle riittää äänetön huulien liikuttelu. Siihen ei väsy. Sitä voi jatkaa koko päivän ajan. Vokaaliyhtymät aiheuttavat äkillisiä liikeratoja. Ne kuljettavat minut järvelle. Hönkivät vokaalit. Levän haju. Eikö levän haju olekin taivaallinen?

- Teelaaduissakin suosin juuri japanilaisia, sillä niissä se on pöyhkeä. Olen yrittänyt säveltää levän hajuista musiikkia, vääristynyttä ja ummehtunutta, mutta kummasti paikoin aukeavaa, ja jos minua kiinnostavat puhtaat tilat niin täytyy sanoa että kyllä umpinaiset kiehtovat yhtä lailla. Tehdasalueiden tuuletusaukot. Muistatko sinä niiden hajun? Sen marketin takapiha

jolla me rullalautailimme lapsina, roskakorien ja pahvilaatikoiden tuoksu. Erityisesti se suurin niistä ilmanvaihtokanavista, jonka eteen oli kasattu rikkinäisiä, käytöstä poistettuja ostoskärkyjä.

Ystävä huokaa muistoa, sulkee silmänsä. Suljetut silmätkin voivat olla haavi. Tärkeintä on kerätä *tarkasti*. Tärkeintä on *rajaus*. Ei saa olla sekava. Ei saa olla ylimalkainen. Täytyy kierrellä ympärillä ja näytkiä ja vähän potkiakin täytyy jos on pakko. Ennen minä suhtauduin ylimielisesti miljöön käsitteeseen, mutta kun ryhdyin hommiin, kun aloin nähdä itseni *ötökkänä*. Siitä lähtien suhteemme on ollut terveellä pohjalla. Ötökkä on tehnyt minusta taipuisan. Ennen olin niin kömpelö, voi että minä kadun omaa kömpelyyttäni niin kuin lapsuuden aikaista lihavuutta. Ne sanoivat että minä näytän lihavalta hupparissa, jonka olin viikkorahoillani pitkäaikaisen säästämisen jälkeen ostanut. Olin käynyt ihailmassa sitä erikoisliikkeen ikkunan läpi, pysähdyin rullalautani kanssa porttikongiin ja katsoin. Miten upea pääkallologo ja huppu. Minulle ei olisi tullut mieleenkään, että joku kiinnittäisi huomiota lihavuuteeni siinä paidassa. Pääkalllo kuin aitoa luuta ja teloittajahuppu. Julmalta minä siinä näytin, mutta kun kurvasin koulun pihaan, Jesse heitti sen ilmoille kimeällä äänellään. Hän

roikkui kiipeilytelineen verkossa niin kuin aina ja sieltä hän sen huusi. *Läski!*

Ketteriä. Ötökät ovat ketteriä. Onkohan yksikään heistä päässyt kiipeämään tuohon Suomen lippuun, joka hakkaa itseään tankoa vasten kaupungintalon puutarhassa? Kaikki tunnistavat lipputangon äänen, vaikka se on erityislaatuinen ääni. Se on kaunis lakipykälä, se, jossa määritellään lipputankojen kohtalo. Heillä on aina ollut niin helppoa, kun joka paikkaan pääsee noin vaivattomasti.

Ystävälläni on ollut helppoa siitä lähtien, kun hän ensimmäisillä konserttirahoillaan osti ensimmäisen pukunsa. Nytkin. Nytkin kun hän kaivaa nauhurin laukustaan. Käden liike on vaivaton. Mikä mutkattomuus. Hän soittaa ääniä parkkihallista. Ovatko nämä sen naisen tennariaskeleet? ”Parkkihallin kylmyys täällä yläpuolella, tässä kuumuudessa, eikö olekin kummallista?” ”Maanalainen yhtäkkiä maanpinnan yläpuolella”, hän jatkaa, heittää tupakan kauas kadun suuntaan niin että ohi kulkeva tyttö joutuu väistämään.

Lapset ovat verenhimoisia. Heilläkin jotka tulevat liikennevaloissa tyttöä vastaan, heillä on niin puhtaat sadistiset ilmeet kasvoilla. He miettivät jatkuvasti viatonta kepposia, viatonta pientä kipua. Heillä on pyrkimys ymmärtää ympäristön mahdollisuuksia niin kuin

meillä oli ystäväni kanssa aikoinaan, kun kiersimme rullalautojemme kanssa koko kaupungin. Me olimme *vastaanottavaisia muodoille*.

– Se mikä sinulta unohtuu, ystävä aloittaa. Minä olen aina kyennyt olemaan pitkiä aikoja yksin. Sitten kun pääni on pelkkää ääntä... Siis sävellys... Päästäni tulee sävellys. Se on oikeastaan aika huvittavaa, tulee mieleen kasvi, joka käyttää multanaan ihmisen päänahkaa. Vasta sitten minä varaan illallispöydän ja kutsun naispuolisen tuttavani syömään kanssani. Ensin kasvi on vielä vallalla, en muista miten puhutaan, hölisen patarumpu-äänellä, minä jylisen niin kuin patarumpu, vaikka tilaan vasta alkupaloja ja sitten minä pikku hiljaa, pikku hiljaa minä toivun ja alan toimia niin kuin kuuluu. Kun ihmiset käyttäytyvät hyvin toistensa seurassa, keskustelevat niitä näitä. Se on mitä suurin ilon aihe. Sen huomaa vasta sitten, kun on kulkenut puoli vuotta pitkissä alushousuissa pianolta pianolle. Minä en ymmärrä, miksi suuret talot olisivat muka surullisia yksin asuttuna. Minusta on ihanaa kulkea aamutakissa kolmen eri makuuhuoneen välillä, joissa kaikissa eri päiväpeitto, eri talja peittämässä parkettia. Minä en ole lainkaan pieni ihminen. Se minussa on jaloa. Suomalaiset elävät luokkänäyttämöllä. Keskiluokka on aina halunnut näytellä

joko työväenluokkaa tai porvaristoa. Minusta on sika-
maista peitellä rahojaan (ystävä ottaa taskustaan nipun
seteleitä, joita kuminauha pitää yhdessä). Sitä he kyllä
tykkäävät tehdä. Munivia ankkvoja, halpamaisia, ja sit-
ten on nämä arkkuihmiset, heille on periytynyt edeltä-
vien sukupolvien nuukuus ja silmät lattiassa nöyristely.
Heillä on rahaa, he haisevat rahalta, mutta arkkuihminen, hän tahtoo selvitä elämästä käyttämättä
lanttiakaan. Meidän vanhempamme olivat rehellisiä
porsaita. Sitä ruoan ja juoman määrää, turhanpäiväistä
elektroniikkaa...

Antaa ystävän puhua. Ei hän odota vastausta. Nytkin
hän vielä jotain inttää ja kääntyy ensimmäistä kertaa mi-
nuun päin, mutta antaa inttää vaan. En välitä persoo-
naan kohdistuvista syytöksistä. Tietyt kirjailijat herättä-
vät äidinvaistoni. Minä suojelen heitä. Hätä lukee lakia,
mutta vaalija on eri maata, sillä hän on hengen vallas-
sa. Vieläkö on ihmisiä hengen vallassa? Täytyy olla. Jos
minä, miksei joku muukin. Tämä sinun täytyy muistaa.
Jos minä, miksei joku muukin. Niin ainutlaatuiseksi ei
saa itseään kuvitella, vaikka minä joskus toivonkin että
sinä puhuisit minulle niin kuin hänelle, sillä sinä puhut
hänelle niin kuin hän todella olisi *ainutlaatuinen*. Että
sinä kulkisit kaikkialla välinpitämättömänä. Minä olen

nähty siitä unia. Sinä kuljet uudessa kaupungissasi ja kaikki on valokuvahaaleaa, kuljet, mutta mihinkään et saa otetta. Menet tutun suihkulähteen luo, jonka vesivirta on joskus lohduttanut sinua, liikutat kättäsi veden viileydessä, mutta viileyys ei ole samaa kuin aiemmin. Menet kaupunginkirjaston lehtienlukusaliin, kauas ilmastointikanavista aina nurkkapöytään saakka. Lehti on vanhuksenlämmän, sinä avaat sen ja luet sieltä täältä. Menet hylättyjen rakennusten liepeille, ruskeisiin heinikoihin ja koirapuistoihin, mutta koiratkaan eivät auta. Olen onnellinen nähdessäni sinut sellaisessa tilassa eikä minulle tule lainkaan huono omatunto, vaikka juuri unista vastuunottaminen... *Ottaa vastuu unistaan...*

Virastotalot ovat kadonneet. Sinä kuljet unenharmaassa kaupungissa, josta puuttuu ääriiviivat. Kävellet lannistuneena painavan reppusi kanssa, ja vaikka silmissäsi on tuttu lujuus, jokin kaupungissa estää niitä tarttumasta pinnoille niille ominaisella tarkkuudella. Sinulla on muistilappuja ja strategioita. Sinulla on aina muistilappuja ja strategioita. Paperisi liitelevät puiden latvoja kohti ja taivaalle ilmestyy helikoptereiden ääniä, pelkkiä ääniä kuin kärpäsiä. Unenharmaa on sinun silmiesi harmautta ja puna sinun tukassasi olisi helikoptereiden punaa, mutta helikoptereilta uupuu ruumis, joka kannattelisi.

Tämä kaupunki on sinulle vihamielinen. Sinä selviäisit mistä tahansa, muttet tästä. Tässä kaupungissa ei ole tarvittavia rakennuksia ja ihmisiin, joihin olet aina saanut otteen niin kuin he näkisivät sinussa pelastuksen itselleen, heihin ei ole katsomista. He kulkevat yksin kuin käyntiin vedettävät lelut, vaikka inhimillisyys sinun silmissäsi, jokin välittömästi aukeava, mikä heltyyttää paatuneen... Että helikoptereiden äänet riistävät taivaan ja paperit sotkeentuvat puiden latvoihin. Mitätön muisto minusta palatessasi suihkulähteen luo. Sinä kurotat jotakin, sinä niin harvoin kurotat mitään.

Mitä sen jälkeen tapahtui? Kerro kerro, kertoisit nyt (näin minä intin naisystävälleni, kun hän salaili uniaan).

Mitäkö sen jälkeen tapahtui?

Naisystäväni *painui helvettiin*.

Menin keittiön pöydän äärelle ja avasin muistivihkoni. *Painu helvettiin*, minä kirjoitin. Avasin parvekkeen oven ja tuuli, se oli melkein kuin tänä päivänä, mutta ystävä puuttui.

Nyt vierellä on hän, joka on kääntänyt katseensa pilvistä nurmikkoon. Hän on kaapinut takaisin maahan kuoppaamani kymmensenttisen esiin. Hän pyörittelee sitä sormillaan, pompauttaa peukalollaan ilmaan ja sulkee kämmeneensä.

– Minä näin kun sinä yritit piilottaa tämän. Älä rupea kaapimaan maata tällaisena päivänä. Näitkö sinä mitä tapahtui? Minä katselin taivaalle ja sinä ryhdyit kaivamaan maata heti kun silmä vältti. On värittäväää sairautta ja on haalistavaa sairautta. Valitsisit paremmin. Minua sitä paitsi inhottaa hautajaisissa, kun ne kaivavat kuopan vainajalle ja viskaavat multaa päälle. Ne vokaalit joista sinä puhuit. Työpäivän jälkeen. Minkälainen ihmisen tulisi olla työpäivän jälkeen? Minusta tuntuu aamuisin siltä kuin syhyhyläiset kulkisivat ruumistani pitkin. Helvetti asettuu ihmiseen joka aamu ja työllä se lähtee. Ei sitä tarvitse hävetä, jos homma sattuu olemaan mielekästä. Minähän en ole koskaan tehnyt edes kesätöitä, kun oli ne rehelliset porsas-vanhemmat. Pelkkiä partituureja minä olen koko elämäni väsänyyt. Pelkkiä partituureja aamusta iltaan. Ammattimuusikoiden kiduttaja, sitä minä olen, vaikka se on totta kai tämä minun lapsellinen provokaattori-ruoloni, joka sillä tavoin ajattelee. Kauneuttahan minä aina etsin niin kuin kaikki romantikot, mutta me romantikot, meidän täytyy vähän kaivella, kutitella, kidutella.

Ystävä vaikenee, hymähtää kolikkoa kämmenellään. Minulle tulee mieleen kynsinauhat, mutta mielikuva ei pääse pidemmälle. Ei kannata mennä kynsien alle. Kun

minä kirjoitin painu helvettiin, minä en syyttä suotta käyttänyt verbiä painu. Olin viemässä *alas*. Siitä tulee painovoimallinen dominoefekti. Lumipalloefekti. Meillä on suhteellisen vakiintunut määrä efektejä, jotka silti *yllättävät*.

Yllättääkö, jos hän sanoo ”lintu”?

Minun ystäväni.

Tämä tulee puun takaa (lapsena minä odotin suuren männyn takana ja kun näin ystäväni, ammuin häntä kuulapysyllä otsaan. Miten pieni ja musta voi mustelma olla).

– Lintu. Nämä visertelijät. Näetkö miten ne viihtyvät puutarhassa, käyvät välillä pummaamassa torilla ja tulevat takaisin. Minä olen aina pitänyt sanasta lintu, mutta en niinkään eri lajeista. Ne ovat poikkeuksesta rumia. Ne eivät sisällä unelmaa sellaisesta *epämääräisestä siivekkäästä oliosta* kuin sana lintu. Koivu, siinä vasta ruma sana, älä koskaan sano minulle koivu. Sano metsä. Äläkä vie minua sinne. Sano metsä niin olen metsässäni, mutta älä vie minua typeriin muka-metsiin, joissa kaikki on alusta asti pilalla. Tarvitsen kahvin. Näethän sinä. Minä agitoin itseni vaikeaan tilaan hyvin helposti. Vieläkö siellä on se sama myyjätär? Näitkö sinä ne pystyt rinnat? Kuin...

– 50-luvulta.

– Liivit vievät menneisiin aikoihin, *elokuva-aikoihin*.

Syntyy tilaisuus katsoa puvuntakin leikkausta. Kyllä se vähän kitsaasti takaa laskeutuu. En minä ole väärässä, vaikken ole koskaan pukua teettänytkään. Kyllä tuon näkee jokainen. Se ei istu takaa niin kuin kuuluu.

Hän ottaa tutun ilmeen, naputtelee jäätelökioskin metallista tiskiä.

Mitä. Hän pyyhkii vapaaehtoisesti muruja. Hän pyyhkii holtittomin liikkein.

Niin, hän pyyhkii *pelleillen*. Kun ystäväni hajotti erään erityisen suuren ja tulppaaninmuotoisen viinilasin luonamme, annoin imurin hänen käteensä. Hetken aikaa hän tosissaan siirteli laitetta matolla, mutta pian hän jo pelleili. Tai kun pilkoimme puita ystäväni huvilalla, hän teki siitäkkin *shown*.

Myyjätär heilauttaa hiuksiaan, pyöräyttää päätään niin kuin väistäisi hyttystä. Välillä liikerata yltyy aggressiiviseksi. Kuin puski jalkapalloa, tai niin kuin kissa puskee kovalla kallollaan (tämä tuo aina mieleeni naisystäväni kallon, joka oli egyptiläisessä muodossaan *erityislaatuinen*).

Ystävä viivyttelää vielä hetken, mutta kauaa se ei ole mahdollista, sillä jono yltyy hänen takanaan. Myyjättärellä on kiire myydä jäätelöä ja hän haluaa myydä sitä kiltisti niin kuin useimmat meistä loppujen lopuksi tahtovat. Antakaa minun pyöritellä näitä palloja. Antakaa minun rahastaa tätä törkyrahaa, euroa, yhteistä ihanaa euroa.

Sieltä hän saapuu. Nyt minun täytyy jo rauhoitella itseäni. 50-luku. 50-luku. Pystyt rinnat. Pystyt rinnat.

– Entä jos ne ovat sittenkin ne *rinnat* liivien sijaan? ystävä kysyy. Eivätkö olisikin *ainutlaatuiset*? Minulla harvoin tulee mieleen ainutlaatuisuus rintojen kohdalla. Takapuoliakin alkaa olla jo paljon, mutta niiden kohdalla koen edelleen shokin. Tämän vuoksi nainen ei ole millään muotoa helppo katsottava. Marilyn on tietenkin eri asia. Se miten hänet on sarjatuotettu mukeihin ja verhoihin. Todellisessa naisessa esinemäisyyden ja herkkyyden jännite on kivulias. Minä olin itse ennen niin sensitiivinen, että näin vain jälkimmäisen, jonkinlaisen hennon elävyyden ja minä... Minulle kaikki oli pitkään hyvin, *hyvin haurasta*.

Emmekö me sopineet, ettei liiaksi *alle*? Kynsien alle ei ole katsomista. Siellä odottaa kipu, mutta ystävä...

Hän hakeutuu jälleen pilviin, joita kohti kohoaa lapsen kätösestä karannut heliumpallo. Onko se puoluepallo? Sillä ei ole eläimen muotoa, se on tyypillinen ilmapallo ja tyypillisyyttä voi olla vaikeakin kuvata jos se on tuollainen puhdas muoto, pyöreä ja staattinen niin kuin se olisi vapaampi kuin nuo torin laidalla aidan yli kohoavat eläin- ja örkkipallot. Spiderman-pallo esimerkiksi. Kaukana *ideasta*.

Kaukana rauhasta. Hän ei kerta kaikkiaan pysy vaiti. Hän katsoo minua, katsoo kuin olisi aikeissa oikeuttaa jotain.

– Sinun kanssasi täytyy koko ajan korjata puheitaan. Sinä yllytät minua liiallisuuksiin. Sinä tarkkailit minua ja tuota myyjätärtä. Tarkkailit pahalla silmällä. Kun minä aikaisemmin kerroin siitä, kuinka sävellystyön jälkeen menen illastamaan naisen kanssa. Ne kerrat kun olen syönyt yksin. Niitä kertoja. Mutta nyt pitää olla tarkkana. Se ei ole yksinäisyyttä. Se ei ole surullista. Se on *vähän* yksinäistä ja *vähän* surullista.

– Voisitko sinä sanoa olevasi *vähän* yksinäinen, *vähän* surullinen?

– Mutta silloinhan on mahdollista olla samaan aikaan

vähän onnellinen, *vähän* kiitollinen.

- Visertäjät.

- ...

- Sinun lintusi. Katso miten lähelle tuo lokki uskaltaa. Se varmaan luulee että kymmensenttisesi on syötävää kun sinä niin kovasti pimität sitä nyrkissäsi.

- Ne tulevat tänne satojen hyttyslajien perässä. Minä aina mietin, miksi ne tulevat tänne takaisin. Miksi ne tulevat takaisin Suomeen? Hyttysten takia. Satoja eri hyttyslajeja. Maistuvatkohan ne erilaisilta, kun on ammattisuu?

- Katso miten törkeä tuo on.

- Minä ampuisin sen, jos olisi ase. Minkälaista käytöstä. Nämähän syövätkin nykyään kuin ihmisporaat. Ranskalaisia ja nakkeja. Tuollakin on ketsuppia nokalla. Höyhenet sinapissa.

Ystävä heittää kolikon kauas istutusten ja pensaiden väliin. Lokki kiiruhtaa vaistomaisesti sen päreen, kään-

tyy nopeasti pois niin kuin arvaisi yhtä lailla huijauksen, häviää kattojen ylle. Ystävä pyyhkii multaisia käsiään asfalttikiveykseen, alkaa jälleen tampata jalkojaan, kääntää päätänsä sivulle kuullakseen taas. Hän on ollut hetken kuulematta. Ehkä hän havahtui juuri tähän. Kolikonheitto merkitsi tietyn ajanjakson päättyneeksi. ”Lyhyet ajanjaksot, moukat eivät ymmärrä niitä. Kiinnitä huomiota silmänräpäyksen kestäviin ajanjaksoihin”, ystävä sanoi aikoinaan. Oliko se juuri tuolloin, kun hän hajotti sen viinilasin? Katsoimme lasinsirpaleita, pienen ajanjakson päätöstä. Minulle tuli yhtäkkiä naurettava ajatus: ystävän täytyy kerrankin tehdä oikeita töitä, hänen täytyy rehkiä ja liata kätensä, hänen täytyy ryömiä matolla ja kerätä sotkunsa vaikka haavojen uhallä.

Viskasin imurinvarren ystävää kohti. Hän siivosi lasinsirpaleet liian helposti, sopimattomalla ja epäluonnollisella tavalla niin kuin sanoin, mutta kevyesti joka tapauksessa. On surullista nähdä, kuinka rangaistuksen lupaus kuihtuu silmien edessä.

Omatunto nopea, oikeus hidas.

Nytkin kun tuota lintua harhautettiin kolikolla. Ei mikään linnun idea, likainen ja röyhkeä pikku otus, ja siitä huolimatta. Kun sitä huijattiin. Miten se tulee taas parkkihallin suuaukon eteen toiveikkaana...

- Näin minä sen ammun (ystävä osoittaa lintua etusormella, pamauttaa huuliltaan pistoolin laukauksen).

- Näin (hän osoittaa jälleen lintua, pamauttaa kahdesti).

- Anna kun kerron, ystävä aloittaa, nostaa jalan toisen ylle. Kun ryhdyn säveltämään, ajan puolivahingossa itсени hurjistuneeseen tilaan. Siksi minä varmaan syytän sinua heti romantiikasta, kun olen itse tällainen köntys. Romantiikka on läski elefantti, joka talloo kaiken alleen. Sitenhän ne sanovat minun sävellyksistäni. Ymmärätkö sinä miten *vanha sielu* minä olen, kun edes sinun tekstisi eivät ole riittävän puhtaita minun makuuni? Kuka veisi minut menneisiin aikoihin, elokuva-aikoihin? Hollywood-vääjäämättömyys. Aikuisten näkemys. Ei mitään *hörvellystä*. Nuoria aikuisia minä kaikkein eniten inhoan. Installaatio-ihmisiä, hypettäjiä, kaikkialla ristisiittoa ja taiteiden rajapintoja tutkivia mukavisiönärejä ja mukaliberaaleja, joilla ei ole minkäänlaista näkemystä. Pelkkää *hörvellystä* (nyt hän ampuu jo sarjatulta lokkia kohti. Ra-ta-ta-ta-ta-ta-ta).

- Tämä on kuule avoin sota, ystävä jatkaa. Eläimet ovat aina vihanneet minua yhtä lailla. Kerran eräs saksanpaimenkoira karkasi omistajaltaan ja näytti hampaitaan.

Olin kahden vaiheilla hyppäänkö pyörän selkään vai en. Ajattelin sitä myyttistä ohjenuoraa, jonka mukaan ihmisen täytyy karhun nähdessään kuolettaa itsensä maahan, mennä selälleen makaamaan (eräältä itävaltalaiselta puolitutultani nuolaistiin tällä tavoin kasvot irti). Hän oli kuulemma kouluttanut koiran jo varhain. Sitä oli käytetty poliisilaitoksellakin. Tiedäthän sinä huumekoirat. Ei sellainen voi räksytellä miten sattuu, ja koskaan, koskaan ei kuulemma ennen ollut niin käynyt.

– Mutta kasvot. Miten kasvot voivat muka irrota?

– Arvasinhan minä että sinä tartut tuohon karhutaikyyn. Kun olin pieni, serkkuni hyppäsi portailta juuri kun otin kiinni hänen tukastaan. Lähti päänahka. Jäi hiustuppo käteen ja päänahka... Se repsotti kuin naamari.

– Minä kysyin miten...

– Minulle kerrottiin, että karhu viilsi päänahan auki ja nuoli veren. Saman tutun vaimo on maannut Puolassa elävän suden vierellä. Alasti. Suurella kivellä niin kuin joku... Tiedätkö muuten. Hän oli aivan sen sinun naisystäväsi näköinen. Kihara punaiseksi värjätty tukka niin

kuin sillä sinun entiselläsi. En minä tiedä oliko se aito vai ei. Minä ajattelen että meistä on mukava langeta heidän taikatemppeuihinsa. Naisystäväsihän tykkäsi aina pelata juuri sellaisia ihmeellisiä noita-akan pelejä. Aina niin oikukkaana väänteli naamaansa ja yritti keksiä jotain, millä saisi meidät toimimaan pillinsä mukaan. Muistatko sinä kun me lounastimme sinä erityisen kylmänä talvena, jolloin minulla oli vielä se kaunis balkanilainen lammasturkki? Naisystäväsi valitteli tilan puutetta, vei takkini kosteaan pukuhuoneeseen. Miten joku voi viedä turkin pukuhuoneeseen, minä ihmettelin, mutta entisesi vain illisteli, nojasi ikkunalautaan ja katseli pimeään.

Siinä tapauksessa olisin rakastanut häntä, minä ajattelen heti, mutten tietenkään sano sitä ääneen. Puolassa suden vierellä makaavaa alastonta naista.

Myöhemmin?

Painu helvettiin, minä olisin kirjoittanut ja tuuli olisi ollut hyvin samankaltainen kuin tänään. Parveketuuli.

– Sinä olisit rakastanut häntä, ystävä sanoo.

Tai kun mummoni kertoi, että punatukkaiset joutuvat helvettiin.

Olin pieni poika.

Että se tuli päähäni juuri nyt.
Että se oli siksi oleellista tässä kaikessa.
Ymmärtämisessä.
Siis:
puhuva
hakemassa
oikeutusta.

Ystävä sanoo näin:

- Tahtoisin joskus kuristaa... (tupakkaliman röhiminen katkaisee virkkeen).
- Tahtoisin joskus kuristaa sinut, koska pidät niin paljon sisälläsi. Tämä on yleinen syytös ja sen takia pysyvä. Täytyy tutkia kliseiden mutaatioita pysyäkseen vakavana. On siis tietty jähmeys, johon tulee liikettä. Ymmärätkö? Oletko sinä nähnyt Nicholas Rayn elokuvan *In a lonely place? "I was born when she kissed me. I died when she left me. I lived a few weeks while she loved me"*, Bogart kirjoittaa. Kun olen allapäin, alan hokea tuota virkettä kuin mantraa. Onko siinä kyse jälleen siitä sellaisesta suumusiikista?

Hyvin vähän dialogisuutta.

Nyt kun minä jatkan tätä sisälläni... Minun on pakko jatkaa tätä sisälläni eikä ystävä edes näe hiljaisuuttani. Hän ei pane sitä merkille. Hän tuijottaa pilviä ja hän sanoo, että oli hyvä päätös olla lähtemättä satamaan. Hän toteaa, että hän ei olisi nähnyt sitä satamaa, jonka olisi toivonut näkevänsä. Hän sanoo, että hänellä on suuri mieltymys tämän kaltaisiin kliseisiin, katkeransuloisiin, jotka eivät vielä lannista. Minulla on kuulemma liikaa *masentavia kliseitä*. Hän tahtoo kuulla tuulen kliseen sisällä, edes hentoisen sellaisen, mutta minun kliseistäni sitä ei kuulemma löydä. Kun puhun naisystävästäni, kliseistäni tulee kuulemma sietämättömiä ja kehämäisiä.

Lokki on joka tapauksessa poissa ja täten myös tiettyt mahdollisuudet. Ehkä se on jonkun toisen riesana kauppahallin takana, jossa huumeet vaihtavat omistajaa keskellä kirkasta päivää. Jos vaihtotapahtuman julmuus tuodaan julki, siitä tulee yhtäkkiä verinen niin kuin salamyhkäisyys syntyisi julki tekemisestä. Kädet saattavat olla vähän likaiset, ruskeat tai harmahtavat, muttei välttämättä. On paljon puhtoisia käsiä ja hyvin hoidettuja käsiä niin kuin ystäväni kädet. Ne ovat aina olleet mielestäni *julmat*. Ne roikkuvat elottomina sivuilla, paukuttavat rytmiä, hakeutuvat suupielille ja nostavat tupakan pois huulilta. Ne muistuttavat naisystäväni käsiä, jotka

olivat nekin riippuvaiset vaikkakin lyhyemmät, melkein epäinhimilliset; toisin sanoen ei-apinamaiset. Naisystäväni käsissä oli konemainen nopeus. Hän toimitti julmettuna asioitaan aivan kuin hän tekisi kaiken pienimuotoisen raivon vallassa. Kun minä kiihdytin tahtini vastaavanlaiseksi, aloin särkeä astioita, minusta tuli yhä hitaampi, mutta naisystäväni ei töpeksinyt nopeudessaan. Se oli konemaista ja se oli julmettua. Oletin että jossain vaiheessa tämän tai tuon lautasen *täytyy* tippua, ja vuosia minä tällä tavoin tarkkailin hänen liikkeitään, mutta yksikään astia ei särähtänyt lattiaan. Hän heilui nopeasti ees taas niin kuin pingviinit heiluvat (ajatellaan nopeutettu animaatio), vaikka joskus se olikin likellä, hyvin likellä (ajatellaan mykkäfilmi jossa kaikki on koko ajan tippumaisillaan muttei kuitenkaan tipu).

– Taas sinä pimität minulta jotain (ystävä raaputtaa käsivarttaan. Se tuntuu epäsopivalta). Minua harmittaa se että sinä *ylipäättään pimität*. Meidän ruumiimme ovat olleet usein samassa tilassa. Lapsuudesta saakka. Tämän vuoksi sinä olet minulle hyvin merkityksellinen. Kylpyammeessakin. Siitä on kuva. Vaahto on ikuistunut hyvin, haalentunut vuosien varrella kuin jokin syvempi-kin ilmiö. Turha kehitellä kielikuvia. Riittää kun sanoo että haalentunut vaahto niin johan ryhtyy puskemaan

kaiken maailman symboleja, joita en tahdo. Teosten äärellä notkuminen aiheuttaa kummallista sikiämistä, penskoja, joiden muodosta ei ota selvää. Se johtaa *haahuiluun*. Minusta on tullut karmeaa haahuilija kirjojen äärellä. Kun ryhdyn säveltämään, se on aivan toiseltaista. Minusta tulee kirvesmies muotojen suhteen, ja kuunnelllessakin minä alan nähdä tarkkoja geometrisiä kuvioita. Minulla on ollut tapana lueskella luonnon-tieteellisen museon kahvilassa ja kun lopetan, en tahdo löytää ulos. Minusta tulee vähämielinen, menen virkailijan tukaan sisään niin että näen tukassa pomppivat tait ja hilseen, ja kaiken tämän minä yhdistän ikkunan karmeihin; alan ajatella naisen päätä, joka työntyy ulos ikkunasta sillä tavalla hitaasti niin kuin joidenkin naisten päät työntyvät... Hyvin hyvin hitaasti... Hidastettuna... Ja kuinka tuo nainen huikkaa jotain ohi kulkeville miehille. Onko tämä jälleen...

- 50-lukua?

- Tämä on selvästi 50-lukua. Ohi kulkevilla miehillä olisi käärityt hihat. Olen aina salaa toivonut, että voisin itsekkin tehdä niin, jolloin voisin säilyttää siellä tupakka-askiani ja tulitikkuja, mutta minulla on vain nämä kalliit puvut. Kerran minä sanoin erälle sellaiselle

hihat käärineelle, että tahtoisin itsekkin pukeutua noin. Hän vilkaisi naisystävänsä, sanoi aina unelmoineensa istuvasta puvusta. Minä tarjosin miehelle kahvin ja pullan ja me söimme tyytyväisinä niin että naisystävä jäi ulkopuoliseksi, sillä todellinen *tapahtuma* tapahtui meidän välillämme. Harvoin olen kokenut vastaavanlaista terveyden tunnetta. Minä ja sinä, me olemme yhteisestä kylpyammeesta asti olleet sairaalloisia, vaikka meillä ei ole muita kuin luulosairauksia ja itse aiheutettuja polvilumpioiden muljahduksia.

Sairauksista on joskus ulospääsy muttei sairaaloi-suudesta, minä ajattelen katsellessani hänen tupakan kellertämiä hampaita. Kerran hän näytti minulle niitä kuin eläin. Olin odottanut ja odottanut ystävääni hänen huvilallaan. Arvasin vara-avaimen sijainnin, liiterin oven yläpuolella niin kuin kaikilla muillakin. Siellä oli niin paljasta, pelkkiä valkoisia seiniä ja taljoja, pianoja ja afrikkalaisia perkussioita, yksi ainoa työpöytä jonka äärelle minä tylsistyksissäni päädyin ja aloin selata sen päällä olevia papereita. Kun ystävä astui sisään, hän näki minut paperipinkka kädessä. Hän otti yhden perkussioista, pieni aburukuwa, ja viskasi sen seinään näyttäen hampaitaan. Rumpu määritteli suuttumuksen muodon.

- Tai jos mietitään Tiki-kulttuuria, hän aloittaa. 50-luvun tikibaarit ja exotica-musiikki. Se ei ole mikään ihme, että Sun Ra arvosti Les Baxteria kuin jotain menynyttä mestaria. Se keinotekoisuus minkä tikikulttuuri onnistui luomaan, Polynesia, Afrikka ja Amerikka. Se oli jotain melkein suurempaa ja myyttisempää kuin alkuperäiset Tiki-patsaat, samoin kuin minä arvostan niitä 60-luvun lopun ja 70-luvun alun beniniläisiä levyjä, joissa alkuperäiset heimorytmit vesittyivät, kun sekaan tuli lentokoneen rahdista pudotettu James Brown ja Hendrix. Minun täytyy aina pyörittää virkamiehille noita levyjä, jotta he oppisivat tietyt asiat. Nyt täytyy välttää typerä tee se itse -hehkutus, en minä sitä, mutta tietyt rytmiset seikat *on otettava huomioon*. Tietynlainen taakse soittaminen. Sitä on hyvin vaikea oppia. Kuvittele ihminen takakenoon ja yhtäaikaista kävelyä ja kuvittele että tuon takakenon täytyy olla koko ajan juuri oikeassa kulmassa (ja paikoin oikealla tavalla *väärässä* kulmassa). Kuvittele että tuon ihmisen täytyy koko ajan vieläpä varioida kävely-takakenoaan taustan mukaisesti. Erittäin haastavaa virkamiehille, joista harva osaa edes kävellä takakenosta nyt sitten puhumattakaan. On suoranainen ihme etten ole koskaan lyönyt yhtäkään soittajistani. Kerran minä otin erästä pianistia ranteista kiinni ja liikutin hänen käsiään omillani. Tämä nainen oli todellinen oppija, sillä

hän säilytti hämmästyneisyytensä. Kun ihminen on sillä tavoin keskittynyt ettei ainoastaan suorita vaan yhtäaikaisesti hämmästelee. Minulle se on aina ollut hyvin koskettavaa, ehkä kaikkein liikuttavinta. Tämän naisen kasvot, hän näytti typertyneeltä, hän uskalsi näyttää typertyneisyytensä. Tupakkapaikan vierellä oli keinotekoinen lähde, josta lähti kova meteli. Muistan sen jyrynän, ja minä muistan sen naisen sanat. ”*Kiitos kun autoit minua.*” Tunnustelin lähteen vettä. Se oli lämmintä. Olen usein tunnustellut keinotekkoisten lähteiden vettä eikä kertaakaan ole vesi ollut niin lämpöistä. Minä aloin ihmetellä tätä pianistille, jolla oli oma tapansa tunnustella. Eivät ne olleet pianistin kädet, jotka kauhoivat vettä kämmenien väliin. Hän oli takuulla lapsena rakentanut patoja, tehnyt majan lähimetsään. Olisinpa minäkin viitsinyt rakentaa niitä. Patoja. Minä katsoin aina ihailen, kun Heiskaset virittelivät risujaan ja kiviään lähimäkeen. Monimutkaisen oloinen systeemi. Sinähän et edes suostunut mennä katsomaan niitä, tahdoit jo tuolloin olla sisätiloissa ja lueskella. Ei. Nyt minä liioittelen. Tahdoitko sinä yhtikäs mitään? Sisällä sinä halusit joka tapauksessa olla, ja kun minä tahdoin mennä katsomaan Heiskasten patoja, sinä et kerta kaikkiaan suostunut lähtemään mukaan. Sinä väität että minussa ei ole uskollisuutta, vaikka minä jo tuolloin jäin kanssa-

si sen typerän liikennematon luokse, jolla sinä laiskasti, melkein tahdottomasti liikuttelit urheiluautojasi. Ford Mustangistahan sinä pidit erityisesti ja se sinun isompi Mustangisi oli kieltämättä komea. Kyseinen auto ei vaan tahtonut mahtua liikennematolle ja se oli minusta suoraan sanottuna naurettavaa, että sinä kuljettelit sitä rakennusten päällä kuin dinosaurusta, jonka ei tarvitse välittää säännöksistä niin kuin muiden. Minä olisin tahtonut tehdä jotakin *järkevää*, mutta sinä vain murskasit Mustangillasi kaiken niin että viimeinenkin illuusio pienestä autokaupungista särkyi.

Miksi Hirvosen piti olla niin julma? Se survoi Mustangini ikkunoista sisään talouspaperia niin kuin sorkkisi naista niillä aina likaisilla käsillään ja sitten. Zipolla liekkeihin. Hopeinen. Hopeinen Zippo. Minä muistan miten se välkehti auringossa. Hän tyrkkäsi autolle vauhtia ja me katsoimme, kuinka se lipui oranssien liekkien vallassa mäkeä pitkin aina kaivonkannelle saakka.

– Hirvonen... Hirvonen se oli joka särki minun autokaupunkini.

– Hän oli psykopaatti jo lapsena ennen kuin ajautui muiden psykopaattien pariin. Tietyt eläimet toimivat

sillä tavoin, hyökkäävät heti kimppuun ja raatelevat kun ei ole muuta vaihtoehtoa, vaikka tietenkin hän oli juuri *liian* empaattinen. Kun hän vihdoin ystäväystyi yläkou-lussa siihen toiseen kammutukseen, Hirvonen oli heti puukon kanssa vaatimassa oikeutta. Hän toden totta tulistui toisen ihmisen hädästä. Minä en ikinä kykeni-si sellaiseen. En ikinä. *Tavallaan oikeus on aina kaukana minusta.*

Hirvosella se oli toden totta käden ulottuvilla. Jos on niin suuri asia käden ulottuvilla, täytyy ajatella isosti. Sen hän osasi ja siksi hän viruu jälleen vankilassa pa-hoinpitelystä (tällä minä en tahdo millään muotoa mitä-töidä sitä että hän oli ja on vähän... Vähän psykopaatti).

Hirvosella oli huonosta lukutaidosta huolimatta *pal-jon dialogisuutta*. Todellisia reaktioita. Sellaisia että piti varoa sanojaan. Harvoilla olen nähnyt sellaista kunnian tuntua. Tässä mielessä hyvin vanhanaikainen ihminen.

Mustangin polttaja, ei pidä unohtaa. Tässä ei Hirvo-sen oikeus toteutunut. Minun kallisarvoinen Mustan-gini jäi likakaivon kannelle Heiskasten patojen sekaan. Katsoin sen tummuneita laseja, renkaiisiin tarttunutta talouspaperia. Miten surullinen näky.

- Ja jos sinä nyt... Jos sinä nyt mietit sitä Mustangia,

hän aloittaa hitaasti. Se oli yksi meidän ainoa lapsi -virheistämme. Mehän hehkutimme autoa Hirvoselle. Esittelimme sitä sylki suupielillä. Enhän minä osannut arvata, että se aiheuttaa niin paljon kateutta. Sisaruksia omaavat ovat aina pahimpia. Sanotaan että he osaavat jakaa. Hyeenoja he ovat. Ei minkäänlaisia tapoja. Me olimme viime kädessä altavastajan asemassa. Ei ollut luokkaa jota bluffata. Äläkä sano ettei luokkia ole. Meitä ympäröivä järjestelmä on *notkea* ja *taiteellinen*. Se tahtoo tehdä kaikista notkeita taiteilijaluonteita. Sinussa minä pidän juuri jäähmydestä. Onko sinulle koskaan sanottu, että sinulla on vilpittömän näköiset silmät? Minä en tarkoita nyt viattomuutta. Sinä et ole viaton, et todellakaan, mutta jo silmissäsi olet tosissasi. Silmistä alkaen. Miksi minä aina ajattelen, että juuri silmistä se alkaa?

– Siksi minusta tuli ötökkä, minä sanon pitkästä aikaa *ääneen*. Ötökkä pääsee paikkoihin, joihin kulttuuri ei yllä. Ulkomaailmassa liikkuminen on aina ollut minulle vaikeaa, mutta ötökän avulla minä olen alkanut tehdä *suunnattoman laajoja tutkimusmatkoja*. Nyt sinä näet nämä vilpittömät silmät, mutta ötökän silmiä sinä et voi nähdä. Ne ovat laajenneet repeämispisteeseen. Silmät kuin märkivät puukonhaavat, kuulin kerran sanottavan. Odotin naisystävääni yhteispäivystyksessä keskellä

yötä ja eräs nainen... Hänellä oli jo pitkään ollut kasvain aivolisäkkeessä. Minun silmäni ovat kuin märkivät puukonhaavat, hän sanoi. Hänen kätensä ja jalkansa olivat turvonneet, ja minun naisystäväni kuiskasi *nyt, nyt* sinun *täytyy* pysyä tukenani, mutta minun oli pakko juosta raikkaaseen ulkoilmaan. Pakkaseen. Punainen hätäajoneuvoissa oli lumen keskellä punaisempaa kuin mikään muu punainen. Taksit olivat asettuneet jonoksi ovien eteen ja minä hyppäsin yhden kyytiin, käskin sulkea radion.

Hänellä on vaikeuksia reagoida puheeseeni, mutta jäljessä se tulee. Hän tulee vielä kommentoimaan ötökääni. Hän tulee arvioimaan sitä niin kuin hän arvioi kaikkia tekemisiäni. Hänellä on ylipäätään kova tarve korjata, tehdä selväksi. Kun päivä on ohi ja ystävä lentänyt takaisin sinne minne ikinä hän onkaan seuraavaksi menossa, hän tulee soittamaan minulle ja hän tekee korjauksensa. Kaiken hän tulee kieltämään ja kaiken muuttamaan. *Ei se ollutkaan aivan niin*, hän sanoo. *Minä kiirehdin. Olin täysin hakoteillä.*

– Sinä olet vähän raukkamainen, kun ryhdyt verhoamaan noin yksinkertaista asiaa ötökän...

- Älä viitsi. Juuri perspektiivi, juuri perspektiivi on tässä oleellinen. Ötökän havaitsemat paikat ovat halveksuttuja. Ötökkä itsessään on halveksuttu. Sehän ei edes edusta mitään lajia. Se on mikä tahansa ötökkä, kaikki ötökät ja ei-mikään ötökkä. Ö- ja ä-vokaalit, rumina pidetyt suomalaiset ötökkä-kirjaimet. Minä olen lähi-aikoina kiintynyt näihin äännteisiin. Jos olen oikein ahdistunut, alan päästellä niitä suustani. Siinä on maailman mielettömyys kurkulla. Kokeilisit joskus.
- Sinussa on kumma karkeus hienotunteisuuden seassa. Se tulee esiin kuin piikki.

Juuri tätä yhdistelmää sinä minussa rakastit, minä tajuan yhtäkkiä. Että sinä kurotat tätä, kun palaat unen suihkulähteen luo, mutta kun sinä puhut palatessasi yhteispäivystyksestä, et enää muista tai et halua muistaa, riisut kenkiäsi eteisessä aamuyöstä ja sanot: *"Ei pidä luovuttaa niin helposti."* *"Minä katson tällaista kerran kaksi."* *"Kerran tai kaksi, rakas."*

On hyvä osata keskeyttää ajoissa.

Paras pysytellä kaupungintalon liepeillä, kaupungintalon, jonka parkkipaikka on ehtinyt tyhjentyä. Paljon on mennyt ihmisiä ohitse. Useat meistä jäävät kuvaamatta. Tämä niin surullinen kohtalo ei tunnu kovinkaan

usealle surulliselta. He pärjäävät ihan hyvin. He sulloutuivat autoihinsa ja ajoivat tiehensä sillä välin kun meillä oli kiire ammuskella lokkia ja kaivella kymmenen sentin kolikkoa maahan ja takaisin maan pinnalle. Jos myyjätären rinnat tuntuvatkin yhtäkkiä vähäpätöisiltä. Jos se lokki ja naisen tennariaskeleet... Jos ne ovatkin samantekeviä.

Ilmapallotkin viedään pois.

Ne kohosivat torin aidan yli ja minä havaitsin ne. Näkökenttäni on rajoittunut. Siksi ilmapallot, se että yli-päätään erottui muitakin muotoja kuin nuo puutarhan kukat ja istutukset, joita en osaa nimetä. Ne olivat tärkeitä ja nyt ne viedään minulta pois. Äijä survoo niitä pakettiautoon. Ne kyyristyvät ihmisen tavoin, nöyristyvät kuin poliisiauton takatilaan talutettavat.

– Mikä sinua kaduttaa? hän kysyy, kaivaa tulitikkuaskia povitaskustaan.

– Iltaa kohden, usein jo näin myöhäisellä iltapäivällä. Tulee suru aiemmasta. Minä ajattelin myyjätärtä ja kolikkoa, lokkia. Meidän keskustelujamme.

– Minä aion joka tapauksessa huomenna perua ison osan tästä.

– Minä en jaksa kuunnella sinua puhelimesta. En jaksa kuunnella korjauksiasi. Jostain syystä se on mielestäni vastenmielistä. Se että sinä muistat niin hyvin. Tarkkaavaisuus ja pingottuneisuus on aina ollut mielestäni jollain tapaa rumaa.

– Keskittynyt minä olen. Kuuletko sinä edes? Sano mikä nyt on tärkeää kuulemisen kannalta?

– Linja-autojen ovi-ilmat? Niiden lannistuneet äänet? Tulee mieleen lapsuuden ilmat pihalle -tilanteet, sisäsähly ja jalkapallo (yhteen niistä olohuoneen arvotauluista jäi squashpallon muotoinen reikä). Olisitko sinä muuten tahtonut mennä Huurun rinteelle nyt kun olet täällä?

– Mitä minä siellä. Mennyttä aikaa. Minä muistan kuinka me kävelimme pururatoja pitkin, säikäytimme lenkkeilijät. Heiskaset uskottelivat löytäneensä ruumiin tähtitornin juurelta. Sitäkään sinä et suostunut lähteä katsomaan. Piti mennä yksin. Arvaa pelottiko kun ne jauhoivat siitä verestä ja sammaleesta. Että veri värjää sammaleen *erityislaatusella tavalla*. Minä rämmin syksyisessä metsikössä yksin enkä löytänyt mitään. Roudan tulon minä joka tapauksessa aina yhdistän juuri Huu-

run rinteeseen. Joskus voi olla tärkeääkin löytää tietyille sanoille tällainen...

- Myyttismateriaalinen vastine?

- Niin.

- Huurun routahan oli aina erilaista kuin muualla, minä aloitan. Poikkeuksellista. Kun ihmiset puhuvat talven tulosta, he puhuvat eri vuodenajasta kuin sinä. Se ilmanala ja se metsä... Sinä olet liian kaukana.

- Olen ajautunut koko ajan yhä kauemmas. Raha ratkaisi kaiken. Kun aloin saada kunnon palkkioita töistäni, ei tarvinnut enää mielistellä. Tarvittiin viimeinen silaus, ylenpalttisen ajan mahdollistama. Toisin sanoen rahan. Raha-ajan. Ne ovat sanoinakin niin sulostuttavan lähellä toisiaan. Työ ja raha eli ääni ja aika. Ne vaativat toisiaan toisilleen. Näitä kahta rakastavaista minä ajattelen ja näen itseni kuin olisin kolmas pyörä. Makaan sängyssä ja ajattelen tulevaa työtä, tulevaa rahaa. Pian olen täysin rauhallinen niin kuin makaisin rakastetun vierellä, joka hivelee selkää, että joku vaan hivelee selkää, ottaa ehkä vähän niskasta kiinni. Ihmistä pitää koskettaa niin kuin lemmikkieläintä kosketaan. Minusta on rauhoittavaa,

kun nainen painaa kämmenellään vähän kovemmin ja...
En minä tiedä. Rahastahan tämä alkoi.

Sinun kätesi tuntuivat kaikessa pienuudessaankin niin suurilta. Sinä todella koskit niin kuin lemmikkiä kosketaan, ja kun minä katson tuota kaupungintaloa... Tietynlaiset rakennukset... Ne tuovat mieleeni sinut. Siksi niitä tulisi välttää. Joskus minä joudun kiertämään kaikkein pisintä reittiä, kun minun täytyy niin paljon väistellä. Säästyminen on kuolemaa reaaliajassa, vaikka jotenkin minusta tuntuu että... Että se onkin vain klisee. Eläväisyys pyrkii rakentamaan itselleen diktatuurin, josta käsin se saa päättää muidenkin hauskanpidosta.

Pidetäätkö hauskaa? minä huudahdin kerran muutamana lasillisen jälkeen. Sinä nauroit pilkallisemmin kuin koskaan aiemmin, hyppäsit avoreisin syliini. Hoitoaineelta tuoksuva tukka peitti näkyvyyden, minä juuri ja juuri jaksoin kannatella, ja kun pääsin eteiseen, rojahdit kenkärykelmän päälle. Selkääsi ja takapuoleesi jäi hiekkaa ja minä huudoin ja läpsin sitä pois, pitelin selkääni niin kuin vanhus pitelee. Sanoit tulevasi reppuselkään, ponnistit yhä uudelleen tuoliltasi kunnes luovutimme, ryhdyimme lukemaan. Sinä kosketit minua romaanin kirjanmerkillä, sellaisella kankaisella, joka roikkuu sivujen välistä, ja minä tunsin niin kuin kirjat pyytäisivät

minulta anteeksi. Vihdoin ne pyysivät minulta anteeksi. Olin käynyt aamuvaihain kaupunginkirjastolla. Kirkas ja julma kevätpäivä. Pahin mahdollinen. Teki mieli kaataa jokaikinen hylly. Juttelin kirjastonhoitajalle, joka piirteli karikatyyrejä asiakkaistaan. Virkailija, edelleen mustassa kokopuvussa kesät talvet työskentelevä vanhempi herra, hän oli antanut minulle suosituksia ja nyt kun minä jaoin hänen salaisuutensa, mies alkoi katua. Hän ryhtyi murjottamaan. Hän piilotti kätensä pöydän alle, piti niitä kaiketi nyrkissä.

– En tiedä. Enemmän minä olisin valehdellut jos olisin sanonut että minä rikkaimmillanikin vain odotan toista ihmistä. Minä olen aina pyrkinyt luomaan *uusia korvaamattomuuksia*, koska minä en ole pärjännyt niiden kanssa, joita minulle on syötetty. Tulisi pyrkiä yhä kauemmas.

Kauemmas *sinusta*. Osa menneisyyden välttämättömyyksistä poistuu ja minä luon tilalle uusia tai ainakin yritän, mutta se on vaikeaa niin kuin noiden liito-oravien kulku, joiden näkee vain harvoin liitävän. Ne räpiköivät onnettomasti oksalta toiselle ja se näyttää minusta aina vaivalloiselta niin kuin heidän kulkemisessaan olisi jokin vialla.

Puutarhaan istutetuissa metsätammissa on suuremmat lehdet kuin tavallisissa. Heitän toisen kävelykepeistä maahan ja tunnustelen niiden nahkeaa pintaa, syvää vihreyttä, jota yritän hengittää sisääni, vaikka ei se oikein sisälle asti mene. Vuorijalava on totta kai nimenä kaunis ja puussa on jonkinlaista herkkyyttä niin kuin näissä harvinaisemmissa usein on. Tulee mieleen jalostetut koirarodut, ja kun näillä on oikein kyltit, joista löytyy latinalainen alkunimi.

– Se että sinä ylipäättään aloitit niin puolustuskannalla, minä kokeilen, huojun takaisin keppieni varassa. Sinä taisit vähän valehdella kun väitit että...

– Shh! Etkö sinä yhtään välitä tuosta? Pajulintu. Alkukesästä ne laulavat vielä virkeästi, mutta nyt tuo on jo ihan jatsia. Kuuntele. Se aloittaa hillitysti, mutta tuo lopun blues-venytys, kun se uupuu. Välillä se hyppää oktaavin, melkein kuin Don Cherry parhaimmillaan. Sitä ei tiedä mihin se pystyisi, jos se rentoutuisi. Minä aloitan harjoitukset pimeässä huoneessa. Varastokoppi tai siivouskomero. Sitten ulos, kirkaaseen päivänvaloon niin että silmiä pistelee. Siirtymät, ystäväni. Tarvitaan siirtymiä niin kuin joku vähän läpsäyttäisi tai heittäisi viileää vettä poskille. Teetkö sinä sillä tavoin aamuisin?

– Minä juon kahvin ja luen otsikot. Kirjoitan ylös uneni, vaikka ne ovatkin todellisia virkamiehen unia. Naisystäväni joutui käyttämään sairauteensa lääkettä, joka teki unien tiloista jättiläismäisiä niin kuin aistit olisivat ylivirittyneet. Seisoimme kerran erään poikkeuksellisen aakean pohjanmaalaisen pellon laidalla. Naisystäväni muisti heti jonkin unistaan. Pelto ei tuntunut miltään siihen verrattuna. Unitilojen valtavuus alkoi pikku hiljaa pienentää hänen valvetodellisuutensa tiloja.

– Minä en puhunut unista. Puhuin viileästä vedestä. Räiskäytä sitä kasvoille ja läpsi pari kertaa poskille. Ei sillä tavoin niin kuin partavettä taputellaan. Läpsäytä kunnolla.

– Kaikkihan niin tekevät.

– Ihmiset eivät loppujen lopuksi katso auringonnousujakaan juuri koskaan. Minä puhun jääkylmästä vedestä, kunnan avokämmenestä. Eikö se olekin muuten kaikkein romanttisimien ele, kun rakastettu lyö rakastettua avokämmenellä? Tulee mieleen lintuparvi, joka odottaa oikeaa hetkeä ja pyrähtää lentoon niin että siipien räpsyntä yltyy. Sellaista on hyvin vaikea säveltää. Minä olen usein jousilla tavoitellut sitä niin kuin kaikki vanhat

mestaritkin totta kai tavoittelivat, mutta aina siihen tulee jonkinlainen kömpelyys tielle. Hävettää. Nappi otsaan. Pitäisi ampua nappi otsaan.

- ...

- Anteeksi karkeuteni, mutta olethan sinäkin henkivartija.

- Hengen vaalija?

- Niin.

- Meitä on yhä vähemmän. Kukaan ei usko sitä, mutta minä tiedän meitä olevan yhä vähemmän. Eräessä Ozun elokuvassa naispääosan esittäjältä kysytään, eikö elämä olekin *pettymys*? Nainen vastaa leveä hymy kasvoillaan: *pelkkää pettymystä*.

- Sinä vaalit sitä?

- Melkein joka päivä.

- Tarvitaan lojaaleja vaalijoita. Soturin kaltaisia. Vaalija on tarvittaessa väkivaltainen. Sinäkö näin sanoit?

ystävä kysyy.

- Minulta tulee liiankin helposti väkivalta-analogioita. Voisin suoltaa niitä liukuhihnalta kuin kahvikuppi-aforismeja. Minä varmaankin pelkään sitä itse niin paljon. Kuvittelen usein puukotustilanteen tai jonkin vastaavan, veren lämpöisyyden ja alikulkutunneleiden särisevät valot. Minä en voi antaa anteeksi, jos ihminen kajoaa sillä tavalla toiseen ihmiseen. Siis että en minä siitä moraalista, mutta täytyyhän ihmisellä olla oikeus juoda kahvia aamuisin. Että käsi toimii niin kuin pitää. Että sitä ei ole ruhjottu muusiksi. Joskus kun ihmiset vaativat kovempia tuomioita väkivallantekijöille minä... Kyllä minäkin tunnen sen, verenhimon, vaatimuksen silmänräpäys-oikeudesta. On vaikea nähdä eteensä. Unissa minun naisystäväni saattoi nähdä niin kauas että...

- Taasko tätä... Taasko mennään?

- ... Niin kauas että hän ei osannut kuvailla sitä tyypillisin mittasuhtein. Hänen unensa olivat minun uniani. Sinun ovat typeriä, tuntuu niin kuin piilottaisit kilpailuhenkesi uniisi sellaisella... Mitenhän minä tämän muotoilisin... Vähän mielikuvituksettomalla tavalla.

- Ai kun minä läpsäytin pianonkannen sen äijän sormille niin kuin Mingus aikoinaan?
- Sinun unesi ovat kuin mykkäelokuvia. Hoopolla tavalla ruumiillisia.
- Minä olen lentänyt kontrabasson selässä sotaisan Euroopan yllä. Sinä et ymmärrä miten kaunis se sellainen ruhjottu Eurooppa oli. Kaikki tuusannuuskana. Kulttuurikohteet erityisesti, ja minä voin kertoa, että niistä ei jäänyt sellaisia raunioita niin kuin antiikista, vaikka toki nekin ovat kuvissa näyttävämpiä kuin paikan päällä.
- Ja sinä lentelit typeränä taivaalla niin kuin lapset elokuvissa?
- Kyllä vain. Olin aamutamineissa, tohvelit ja kylpytakki. Satoja vuosia vanha oikein laadukas tummapuinen Gabrielli. Ymmärrätkö sinä miten kallis sellainen instrumentti on priimakunnossa?
- ...
- Nyt se on lähempänä. Pajulintu. Täytyy äänittää. Tahtoisin vain tuon loppuosan. Miksi se lähtee liikkeelle

noin kireästi? Tyypillinen kireä aloitus. Hirvittävän ruma. Ai kauheata miten ruma.

Ystävä kyykkii puun alle, hiipii hitaasti sen varjoon kuin saalistaisi. Punainen valo palaa nauhurissa. Hän kohottaa sen ylös, nauhoittaa ensin yhden sirityksen, on jo palaamassa takaisin, mutta päättää tallettaa lisää. Hän kuulee variaatiot tarkemmin. Hän kuulee paremmin nauhurinsa kanssa.

Vuorijalavat heilahtavat ympärillä. Niiden liike on balettianssijoiden liikettä. Kaikki tämän puutarhan puut ovat hentoja, kaukana mäntyjen ja kuusten jykkyvyydestä. Jos minä hipaisisin noita etusormellani ne kaatuisivat heti. Siksi niille on laitettu metalliset kehikot tueksi.

Ystävä kohottaa nauhurin puiden latvoja kohti, sulkee silmänsä. Hän menettää osan pöyhkeydestään, kun hän tekee niin. Hänestä tulee jälleen haavi. Pöllö oli jäänyt kalaverkkoihin pienellä paikkakunnalla. Ehkä pohjoisessa. Villieläinten höyhenpeite on aina kauhistuttanut minua, erityisesti hyönteisten. Naisystäväni: ”Kuvittele jos minulla olisi kimalaisen karvoista tehty turkki ylläni. Eikö se olisikin ihana? Eihän se olisi ollenkaan pelottava, eihän?”

Kun hän laskeutui päälleni ja pakotti pysymään aloillaan minä näin tuntokarvat hänen käsissään. Ne olivat muuntuneet ohuiksi. Kaksi mustaa langanpätkää. Minä sanoin että hänellä on verkot pupillien edessä ja hän nauroi, alkoi kutittaa, piti jaloillaan ruumiini aloillaan ja surisi huultensa lävitse surinaa, joka yltyi demoniseksi kutituksen tihetessä. Yritin päästä pois, mutten saanut vääntäytyttyä painavien reisien alta. Kiemurtelin kunnes löin vahingossa naisystävääni nenänpäähän niin että veri valahti päiväpeitolle. Hän otti minua korvasta kiinni ja osoitti kylpyhuonetta kohti. Toin rullallisen keltaista vessapaperia ja hän asettautui selälleen sängylle, piteli toisella kädellä nenäänsä ja nosti toisen ylös kattoa kohti. Minä en ymmärtänyt miksi hän teki niin, miksi toinen käsi kohosi sillä tavoin niin kuin se suorittaisi jonkinlaista sotilaallista tervehdystä.

– No niin. Nyt on pajulintu tallessa. Minulla on täällä monenlaisia lajikkeita. Kuvittele. Ruumiit ovat jääneet metsiin ja pihamaille, mutta äänet ovat täällä, pienellä muistikortin palasella kymmeniä, kenties satoja lintuja. Tämä oli toki erityistapaus. Tämä on lahja. Sinun ongelmasi on siinä, ettet riittävän usein tunnista lahjoja. Se vaatii...

- Maagista ajattelua.
- Kyllä vain.

Täytyy kääntää rankalla kädellä. Kaikkein onnellisimmat ihmiset tekevät niin. Lahjaksi ja palkinnoksi he kääntävät ja oikeudenmukaisuudeksi. Juuri kääntämisen taidot ovat olleet minulle haastavia. Kun minä katsoin nenästä sinkoavaa verijuovaa, koin olevani jonkin olennaisen äärellä niin kuin sanotaan. Katsoin typertyneenä ja melkein heti tajusin typertyneisyyteni enkä silti osannut siihen vaikuttaa. Minut valtaa usein jonkinlainen neuvottomuuden tuntu.

Naisystäväni ei yllätyksekseni suuttunut lainkaan. Hän heltyi uneliaalla tavalla ja tuli syliini, alkoi lukea vessapaperituppo oikeassa sieraimessa. Minä tahtoisin kuulla vielä kerran hänen tiukan oikeudenmukaisen äänensä. Toruvat sävyt. Tai edes pajulinnun. Minä tahtoisin kuulla vielä kerran sen pajulinnun. Ehkä lopussa todella tapahtui blues-venytys. Jos etsii sovitusta, ei tule saamaan sellaista. Huomaamatta se saattaa ilmesytyä. Sovituksen käsite on sitä paitsi niin armoton. Otan mieluummin katkeruuden. Antaa valahtaa vaan. Verhot. Pöllöt katiskassa.

- Jos me ollaan niin kuin pöllöt katiskassa, minä ehdotan.

- ...

- Loukussa.

- Minä en todellakaan ole loukussa. Älä sinä rupea minua samaan katiskaan kuvittelemaan.

- Vähän.

- En.

- Olet.

- En ole.

- Ruumiit samassa tilassa. Ensin kylpyammeessa, sitten kaupungintalon puutarhassa.

- Me emme ole nähneet toisiamme vuoteen.

- Minä olen kaikkialla sinun kanssasi.

- ...

- Onnettomuuden takia. Täytyy olla yhteinen onnettomuus.

- ...

- Pöllö.

- Minä en pidä niiden huhuilusta. En ole koskaan nauhoittanut sitä sellaista pöyhkeää huhuu huhuu -hölinää. Sinä voit kuunnella kaikki nauhani. Yhtäkään pöllöä et löydä, ja kyllä, joskus, mutta vain joskus sinä olit kanssani Lontoossa. Minä ajattelin sinua saunassa, kun laitoit lunta rintakehällesi heti minun jälkeeni niin kuin se olisi sellainen... Verivala, yhteinen onnettomuus, vaikka tietenkään mitään varsinaista onnettomuutta...

- Ei ole, minä viimeistelen. On vain jokin hämärä, oikeastaan aika lievän tapaturman tuntu. Nyt täytyy käsittää sillä tavoin, että näkee yhtäaikaisesti kielikuvanomaisuuden ja konkretian. Kuvittele jonkin syrjäisen tienristeyksen tunnelma kolarin *jälkeen*. Älä kuvittele rutistunutta peltiä, kuvittele pölyä, jossa on pois vietyjen ruumiiden tuntu. Tällaiset syy-seuraussuhteet ovat

muuten... Ne ovat kiinnostaneet minua jo kauan.

Ystävä laittaa nauhurin takaisin laukkuunsa, sytyttää tupakan. ”Kyllä vain, kyllä vain”, hän hokee niin kuin imaisisi viimeiset äänteet kurkkuunsa savun mukana. Parranajosta tullessa haavassa on jo tietynlainen mustuus niin kuin se olisi tervehtymässä arven myötä. Hiukset pysyvät taakse kammattuna, takaraivoon liimattuina tuppoina.

– Tiedätkö sinä Albert Aylerin? Kun hän on soittanut itsensä loppuun, hän alkaa tuutata elefantin kidutusääntä saksofonistaan.

– Ayler on itse onnettomuus, ystävä aloittaa. Pajulin-tua, Don Cherryä me jo kuulimmekin. Täytyy opetella soittamaan lintujen tavoin. Pitääkö meidän taas puhua kömpelyydestä? Aylerin kaltainen assosiatiivisuus altistaa toistolle. Voisi luulla toisin. Tämän minä olen sinun teksteissäsi huomannut, ei mikään ihme, ettei niitä suostuta julkaisemaan. Jos altistuu assosiaatiolle niin että todella *alistuu*, alistuu toistolle.

Tai niin kuin siinä unessa, kun sinä sidoit minut vyöl-lä lavuaarin jalkaan. Nahka tuntui kiristävältä aatamin-

omenalla, uuvuin kerälle lattialle ja näin tähtitaivaan heijastuvan valkoisilla puhtaaksi jynssätyillä kaakeleilla. Sinä hymyilit ja jätit minut yksin, sanoit tulevasi myöhemmin noutamaan mikäli viitsit. Minun olisi tehnyt niin paljon mieli nähdä se kaakelitaivas, mutta minä tärvelen uneni, pilaan ne jollain mauttomuudella.

Ryhdyin ajattelemaan luolavertausta. Ajattelin ihmisiä luolassa. Minä näin heidät toisiinsa painautuneina ja nälkäisinä kuin koiranpennut, ja kun sinä saavut takaisin, kasvosi ovat muuntuneet. Sinä kysyt *mikä hätänä?* niin kuin vain sinä osaat kysyä. Minä kerron ihmisistä luolassa, että minä en osaa sanoa, mitä he oikein haluvat ja että he ovat hädissään.

Tähän minä heräsin. Se oli aamuyötä, minun täytyi heti kertoa sinulle unestani, mutta olit niin väsynyt ettet jaksanut edes hymyillä. Asettelit tynnyppinosi takaisin järjestykseen, väitit että ne estävät pahimmat painajaiset. Niin, sen lääkkeen mahdollistamat tilat olivat usein myös siinä määrin intensiivisiä että ne alkoivat pelottaa. Yleensä me katsomme puita ylöspäin, mutta sinun unissasi ne olivat hupaisaa rekvisiittaa. Sanoit joskus sylkäisseesi yhden päälle. Toiseen kiipesit ja käytit sitä niin kauan että sait lopulta orgasmin. Sitäkin sinun teki hetken ajan mieli sylkäistä, mutta jostain tuli sääli. Kyllä me tiedämme mistä se tulee, mutta silti... On siinä silti

usein armon tuntu... Niin kuin se ilmestyisi ihmeen kaupalla, niin kuin se *tulla tupsahtaisi* (äitini puhuu ensimmäistä kertaa) aivan yllättäen.

Ystävä miettii... Miettii... Miettii kovasti... Kieli tulee ulos suusta... Mitä hän aikoo sanoa...

- Nyt valo on hyvä. Ihminen paha.

Rullalautailija lipuu ystävän ohitse. Hän katsoo poikaa lämmöllä, mutta se on omituista lämpöä. Hänen ilmeensä eivät pysy kasassa. Niistä tulee mietoja tai irvistyksenomaisia. Tuo oli liian laimea niin kuin hän maistaisi jotakin pahaa suussaan ja yrittäisi silti hymyillä. Epäonnistunut ilme. Hänellä on paljon epäonnistuneita ilmeitä. Kun ystäväni suuttui minun kajottuani hänen muistiinpanoihinsa, hänen kasvonsa olivat epäuskoiset ja nauravat. Suun tienoilla väreili hymy ja sitten, sitten hän heitti rummun seinää päin. Yllättävän epämusikaalinen ääni. Minä odotin kumeaa taajuutta, mutta se olikin vain tyyli napsahdus. Lyhyt. Myöhemmin hän myönsi, että oli jo pidempään odottanut hetkeä, jolloin voisi heittää jotakin. Oli onni että juuri tämä afrikkalainen perkussio osui hänen käteensä. Riittävän dramaattinen, ystävä sanoi, ja täytyyhän se myöntää että minäkin jollain tapaa *odotin* sitä kärsimystä, mitä sinä

olit minulle aiheuttava niin kuin ihminen joskus pohtii mitä muut sanoisivat, jos kuolisi pois tieltä. *Minkälaista ylistystä.*

Siis että sinä menet koko ajan tähän mielitietty-pronominiin. Kurkkuun takertuvat vokaalit valuvat pian taas virastotalon vessanpönttöä kohti (työpaikasta ei puhuta; *kyllä heitä riittää*).

Ystäväni ampuu heitä kohti.

Savu nousee.

Nappisuoritus. Nappi ots...

Anteeksi karkeuteni.

– Anteeksi anteeksi, ystävä hokee.

Hän läikyttää kahvia. Se menee farkkujeni lävitse, säilyttää kuumuutensa imeytyessään kankaaseen.

– Joko alakulosi helpottaa? hän kysyy, oikaisee pitkät jalkansa. Jos sinä et suhtautuisi niin epäluuloisesti puhumiseen. Sinä lörpöttelet varmasti jatkuvasti työpaikallasi. Juuri lörpötteelijät ovat tyytymättömiä puhumiseen. Minusta tuntuu, että olen käynyt tällaisen mielikuvituskeskustelun mielikuvitusystäväni kanssa. Se olet sinä. Siellä meidän dialogimme sujuvat huomattavasti paremmin. Mielikuvituskeskustelussa minun ei tarvitse

paikkailla, ei tarvitse soittaa myöhemmin takaisin, sillä minä puhun selkeästi ja minä puhun hyvin niin kuin minulla olisi kaikki sanottava koko ajan kielen päällä. Joskus minua surettaa se kuinka paljon minä edelleen korvaan aukkoja mielikuvituksellani. Tietenkään ei ole muuta kuin aukkoja, siis että siellä missä on jotain on myös aukkoja mutta...

- Älä korvaa mitään, minä keskeytän.

- ...

- *Hyväksy.*

- ...

- Se täytyy sanoa juuri tuolla tavoin laajasti niin kuin syleiltäisiin jotakin.

Ystävä miettii hetken ja rykäisee sitten limat kurkun perukoilta, nyökkää mekaanisesti niin kuin hän aina nyökkää minun seurassani. Ensimmäistä kertaa päivän aikana aurinko menee pilveen. Se menee sinne hitaasti niin kuin laittaisi humalassa myssyä päähän samalla kun lapset rattaissa osoittelevat ystävääni.

Äiti painaa kaksosten sormet alas. Rattaiden edessä roikkuu värikkäitä hiekanjyvillä täytettyjä palloja, joita lapset hypistelevät pienillä käsillään.

Ystävä kaivaa nauhurin laukustaan ja ryhtyy äänittämään. Pilveen mennyt aurinko tuntuu yhtä lailla suljetuissa luomissa. Valo kajastuu luomien läpi kuin paperia lävistäen. Luomiesi verisuonet... Hienolaatuisin paperi mitä kuvitella... Tämä on suhteellinen, auringon paahdon jälkeinen viileys, joka ei muutoin tuntuisi viileydeltä ja pimeys, joka ei muutoin tuntuisi pimeydeltä. Tällaiset syy-seuraussuhteet... *Sinua*... Viimeistään toinen ajatus on *sinua*.

- Tuo nainen joka kulki rattaiden kanssa... Tämä tulee olemaan säälittävää, minä varoitin, ystävä aloittaa. Hän toi mieleeni vanhemman analyytikon eräistä juhlista. Jyrсийän näköinen nainen, silmissä humalainen kiilto niin kuin kaikkeen sanottavaan kytkeytyisi seksin tai väkivallan uhka. Nainen katsoi minua huoneen poikki. Hän alkoi yhä enemmän muistuttaa hiirtä. Räikeät ja kulmikkaat silmälasinsangat niin kuin vanhemmilla naisilla joskus. Kun minä menin loppuillasta hänen puheilleen, sanoin että huonoista perheistä tulevilla sisarparvilla on kaikkein helpointa, heidän tarinansa on kaikkein mielenkiintoisin, kaikkein vakiinnutetuin,

kaikkein paras ja uskottavin. Minulla ei ole mitään tällaista, minä sanoin. Minä sanoin olevani... Sanoin olevani pelkkä *mammanpoika*. Tavoittelin surua, mutta se ei oikein ehtinyt kasvoilleni. Hän oli varmasti hyvin ammattitaitoinen ja kuva rivoista analyytikoista on tietenkin lähinnä huvittava, mutta kun hän oli ottanut jälleen yhden tai kaksi lasillista lisää hän alkoi... Niin... Täytyi karata. Olen yrittänyt karata kaikesta enkä edes sillä tavoin niin kuin ihmiset yleensä karkaavat. He tekevät ensin väärän valinnan, hekumoivat ja vasta sitten karkaavat. Minä olen paennut aina jo ennen vastuunottoa. Tämän vuoksi minusta ei ole tarinaksi. Tuolloisen naisystäväni tarinamaisuus, hän oli karannut siten että käteen jäi hyviä tarinoita, joita hän sitten kertoi suulliselle tarinankerronnalle ominaisella narsismilla (suullinen tarinankertojahan ei koskaan yllätä *itseään*). Väärissä valinnoissa on se hyvä puoli, että vuosien mittaan niiden häpeä ja jopa tietynlainen syntyisyys mitätöityy. Jäljelle jää vitsikkäitä anekdootteja, ja kun hän oli kertonut minulle niitä riittävän kauan, karkasin hänen luotaan, ja tuolla kertaa, tiedän sen kyllä, tuolla kertaa karkasin myöhemmin kuin yleensä. Jokin oli jo asettunut uomiinsa, jokin oli jo asettunut, mutta minua kuvotti niin paljon niiden anekdoottien... *Jokin anekdooteissa ylipäättään*. Entiset seurustelusuhteet ja ystävyedet. Kaikki ne

nimet ja tittelit. Tuntui kuin minut olisi sidottu intialaiselle kadulle, jolla minun täytyy kohdata jokaikinen vastaan tulija, niin kuin minun täytyisi altistua kaikelle sille ihmismass... No niin, nyt tämä menee jo patologiseksi. Joskus tuntuu siltä että alku ei ole patologinen, mutta loppu sen sijaan... Ihminen yltyy puhuessaan kuin kone. Minulta loppuvat keinot niin kuin siltä sinun Aylertasi. Alan päästellä elefantin kidutusta. Samahan se on säveltämisen kanssa. Täytyy toteuttaa temperamenttiaan. Kun minä yritin pitää elefantin mökän loitolla, *en pääsyt vauhtiin*. Kun minä joskus luin niitä sinun tekstejäsi, tuntui niin kuin sinä liikkuisit tähän pisteeseen vielä nopeammin, ja sen entisen naisystäväsi kanssa, sinähän aloit mököttää hänenkin kanssa sekunneissa. Ei taida olla muuten sattumaa, että tuossa sanassa... Mitkäs voikaalit sieltä löytyy?

Nyt valo on hyvä. On tärkeää säilyttää ihmisen pahuus, jotta pysyisi edes jonkinlaiset käytöstavat. Me arvostamme ystäväni kanssa yllättävän paljon juuri käytöstapoja, ja jokinhan aina pysyy, aurinko, joka tulee takaisin esiin pilvensä takaa, tällä kertaa vähemmän humalassa.

Sateenvarjojalava vartetaan vuorijalavan puolentoista metrin mittaiseen runkoon ja siitä kehkeytyy

tuuheimmillaan aito sateenvarjo. Jos täällä olisi sellainen voisimme mennä ystäväni kanssa sen alle, sillä ne pitävät yhtä lailla valoa (jalavanmantokuoriaisen tekemiä tuhoja ei yleensä huomata ennen kuin puu on ehtinyt huonoon kuntoon. Tämän kaltaiset syy-seuraus...)

– Kai minä tunsin itseni yksinäiseksi, ystävä jatkaa hetken mietittyään, tumpkaa savukkeensa kiveykseen. Aloin kadehtia jopa välineellisiä ystävyksiä. Huoraaamista. Anteeksi karkeuteni, mutta pienet kompromissit. Kun ihmismäärä ympärillä kasvaa ja samalla kompromissit. Se on anteeksiantamatonta. Olen aina pitänyt sanasta ehdottomuus. Eihän se itsessään riitä, mutta siitä on hyvä lähteä liikkeelle. Lähtöpisteen on parasta olla terveellä pohjalla.

Siitä lähtien suhteemme on ollut epäterveellä pohjalla. Jos toista ei näy, mutta puhe jatkuu. Minä odotan niin kuin minä odotin sinua, kun menit työhuoneeseesi. Työnsin kuulokkeet metallisen ääntenlaskentapöntön päälle nostettuun vahvistimeen ja asetin kiekon levylautaselle. Vajosin uneen, jossa puhallinsoittimien törrähdykset muodostivat venyvien sähkölinjojen kaltaisia muotoja, kunnes sinä viimein tulit. Trumpetisti oli ehtinyt ottaa sordiinon pois, rytmisektio hakkasi lujemmin,

tiheämmin, muusikot alkoivat soittaa vimmatusti niin kuin he loisivat hämähäkinseittä ja sinä kiskaisit minut ylös, sammutit vahvistimen ja heitit levyn matolle. Kuljimme kaupan käytäviä pitkin. Valitsin tahallani irtokarkkeja, joita sinä et varastaisi, hirvittäviä liivateisia irtokarkkeja, joiden kiiltelevät pinnat toivat syljen kielen nystyröihin. Sinä kuljetit sormeasi kassan hihnaa pitkin ja melkein unohdit, että meidän täytyy maksaa. Ulkona oli alkanut sataa ja me jäimme jumiin parkkipaikalla mansikoita myyvän kojun alle. Ostit kirsikoita taskun pohjilta löytyvillä kolikoillani, ojensit kämmenesi sateeseen. Pojat könsyivät pyörillään mutaista polkua pitkin parkkipaikalle ja minä ihmettelin, kun kaikilla oli kypärät. Heidän housunsa olivat kuraiset. Yhden naamassa oli pieni vekki. Sinä sanoit että jossain jyrähti ukkonen, mutta se oli vain etäinen pakoputki tai rekka. Sinä pelkäsit ukkosta niin paljon että kuulit aina omiasi, ja kun äitisi kertoi siitä pallosalamasta... Enosi makasi leivinuunin päällä reuman rampauttamana ja pallosalama tuli sisälle sytyttämättä paloa, ”metri kertaa metri reikä seinässä”. Se kulki hitaasti tuvan ja kammarin läpi aavemaisella tavalla niin kuin pallosalamasta sanotaan. ”Usko pois”, äitisi sanoi, ”usko pois”, ja minä en ollut varma uskonko eikä sillä ollut niin väliä, sillä minua kiehtoi tuon kuvittelun pallosalaman liike, miten se kulkee huoneesta

toiseen mekaanisesti kuin hissi tai moottoriajoneuvo.

- Järjetöntä mökää, ystävä toteaa niin kuin olisi tehnyt jonkinlaisen oivalluksen. Piestään instrumentit kostoksi. Kostoksi kenelle? Joskus minä vielä muistin kenelle olen kostamassa, mutta nykyisin... Hakataan niin että tukka lähtee.

- Ja muisti, minä lisään.

- Kyllä vain. Päänahasta kasvaa sävellys kuin kukka ja kynä... Kynä on pelkkä susihukka, joka syö kaiken edestään. Miten sinä voit edes haaveilla... Miten sinä voit haaveilla kirjoittamisesta? Luojan kiitos minä lopetin sen luonnontieteellisen museon kahvilassa vierailun, lueskelun ikkunapöydässä. Käytävällä oli täytetty karhu, joka oli rautalangoin väännetty syöksyvään saalistus-asentoon. Kahvioon oli palkattu kehitysvammaisia ja he kiintyivät minuun ja minä kiinnyin heihin. Lounasaikaan sinne ilmestyi läheisen työmaan sinisissä ja oransseissa haalareissa työskenteleviä miehiä. Takerruin heihin yhtä lailla, erityisesti sellaiseen pulleamahaiseen mieheen, joka soperteli lempeästi niin kuin hän silitelisi koko ajan puhuteltaviaan. Kun minä astuin ulkoilmaan... Mikä pettymys, ja kotimatka, kotimatka sai

minut melkein tappamaan itseni. Muistan kuinka he raahasivat metallisia mainosplakattejaan, muistan kolikoiden laskemisen ja yläkerrasta laskeutuvien työntekijöiden askeleet. Kahvilan tai kapakan päivittäinen sulkeminen on aina ahdistanut minua, en tiedä mitään surullisempaa, ja nyt minä altistin itseni sille joka päivä. En osannut päättää kumpi on ikävämpi vaihtoehto, kotimatka vai sulkemisaikaan asti notkuminen, ja kun sulkemisajan jälkeenkin oli pakko mennä kotiin. Hetken minä todella viihdyin kirjojeni kanssa, mutta olen aina väsynyt lukemiseen nopeasti. Muutaman tunnin jälkeen se oli vain kursorista selailua, ja kun työmiehet saapuivat viereiseen pöytään, ryhdyin kuuntelemaan heidän keskustelujaan. Olin lähellä luokkanäyttämöä noina aikoina. Olisin tahtonut näytellä. Olisin tahtonut osata puhua heidän kieltään. Olisin tahtonut sanoa asiantuntevan lausunnon vastapäisen kadun salaojista. Sulkemisajan lähestyessä se alkoi; hikoilu, kohoava syke. Sanoin epäsovasti tarjoilijalle, joka loputtomiin kaatoi kahvia termospullostaan, tiputin hermostuksissani kirjat lattialle. Kahvila oli minulle levähdyspaikka helvetin keskellä, ja kun ympärille jäi joka tapauksessa helvetti, minun oli pakko tuhota itseltäni viimeinenkin rauhan paikka.

Juuri siitä tässä on kyse, ja siitä, millaisia esineitä kadun toisella puolella olevan kirpputorin ikkunaan on nostettu; posliiniastiastoja, metallisia maitokannuja, keinuva kangaspäällysteinen hevonen. Mummolassa oli melkein samanlainen ja kun minä menin pienenä poikana sen selkään, hevonen heitti minut maahan. Ymmärsin jotakin olennaista tuolloin, en enää muista tarkalleen mitä, mutta kun näin ullakon ikkunasta maatilán pitkät pellot ja itseksén keinumáan jääneén hevosen, aavistin jotakin menneestä ja aavistin jotakin tulevasta. Hetken aikaa minä olin aikuinen, ja kun mummi toi vaniljajäätelöä, kuulin kuinka portaiden laudat joustivat ja narisivat alla, kuulin kuinka mummin reistaileva sydän meni hänen askeliinsa, ja minä näin kuinka nuo askeleet kulkeutuivat äitini katseeseen, joka oli yhtäkkiä hajamielisempi kuin aiemmin. Oli riidan tuntu. Minulle ei koskaan kerrottu, mistä aikuiset riitelevät, mutta kun mummi tuli huoneeseen, äiti otti vaniljajäätelön hänen kädestään ja käski mummin poistua. Mummi katsoi minua niin kuin yrittäisi hellyyttää äidin lapsen välityksellä, mutta äidin suu pysyi tiukkana ja värittömänä kuin pajunoksa. ”Sinä et ole koskaan voinut myöntää yhtäkään vaikeaa asiaa. Aina on pitänyt vaan hymistellä, pelkkää hymistelyä se on aina teidän kanssanne ollut. Minä en aio tulla niihin hautajaisiin.” Mummi nosti hevosen lähemmäs minua,

keinutti sitä pari kertaa ja hymähti surullisesti sen turvalle. ”Se on sinun isäsi”, hän sanoi rappusista ikään kuin varmistaakseen keskustelun lopun.

Painelin vaniljajäätelöä lusikallani, tyrkkäsin hevosen kauemmas ja näin jälleen pelлот. Laitoin puisten Brevis-urkujen kompin päälle, soitin matalia taajuuksia ja koko ajan minä tunsin pelлот. Ne menivät nuottien sisään. Osa mustista koskettimista oli mennyt rikki. Niistä lähti särkynyttä ääntä. ”Älä soita alimpia”, äiti sanoi, mutta minä en totellut. Rikkoutunut ääni värähteli niin kuin se sisältäisi loputtoman runsauden ja kun yhdisti siihen toisen, ensimmäiseen tuli uusia sävyjä. Muuntelein kompin tempoja hopeisella nupilla, säädin volyymitason julmetuksi. Kontrollin tunne niin kuin hallitsisin koko ullakkohuonetta puisten urkujeni välityksellä.

– Muistatko sinä ne mummolan Brevikset?

– Muistan miten ne heiluivat soittaessa, muistan nuppien muodon ja äänenväriin. Ne sinun mummosi kipot. Niiden täytyi olla vuosisadan alusta. En voinut koskaan syödä hyvillä mielin sitä jäätelöä, kun ne kipot olivat niin kammottavat. Totta kai minä silti yhdistän jäätelönsyönnin urkuihin, sulaneen mössön, kun unohtui soittamaan liian kauan. Muistan kaiken, muistan mummolasi

myöhäisen saunan ja höyryiseen ikkunaan sormin pyyhityn ympyrän, josta tarkkailimme ufoja. Ne laskeutuivat pellolle, minä sanoin, mutta sinulla oli pakkomielle kuvitella ne pukuhuoneeseen ikään kuin ne lymyäsivät märkien pyyhkeiden takana. ”Niiden kasvojen muoto”, sinä hoit koko saunan ajan, ja minua ei aluksi pelottanut ollenkaan, mutta kun sinä puhuit ja puhuit ja puhuit niiden taipuisasta ihosta ja kallottomasta päästä, oli pakko vilkaista pukuhuoneen penkin alle.

– Terassilla vilvoittelu oli ennen ufoja parasta mitä minä tiesin, mutta kun se metsän reuna muuttui sellaiseksi... Mitenhän tämän sanoisi.

– *Ufoja.*

– Ne olivat niin epämääräinen kategoria että minä aloin pelätä vähän kaikkea. Vilvoittelu ei ollut enää vilvoittelua ja se metsän reuna, se miten kuusten oksat peittivät näkyvyyden ja miten lumi kauempana näytti melkein mustalta.

– Riittävän kauan kun katsoo, ystävä aloittaa. Uppominen oli jo tuolloin sinun ongelmasi. Minä olin kuulija. Ääni vyöryi ylitseni ja minä otin sen vastaan. Hyvä kuu-

lija on passiivinen, hän muuttuu patsaaksi, joka vastaanottaa ääntä. Hän muuttuu äänen ihmettä vastaanottavaksi ja hän kuulee juuri ihmeen, mikäli hän pelkistyy riittävästi.

On kuin nyökkäisin ja pudistaisin päätäni yhtäaikaisesti riuhtaistessani palan nurmikkaa kämmeneleni. Se viiltää niin kuin se tahtoisivat satuttaa ja sen juuri on ruskeaa. Pieniä multakokkareita tippuu asfaltille. Hiekanmuruja.

Kissan pää tulee ulos lämpöä imeneestä vanhasta kivialosta. Vihreästä ruskeaksi taittuvat köynnökset kiemurtelevat seinää pitkin. Suljetut kaihtimet tuovat mieleen 40-luvun rikoselokuvat, hämärät toimistot ja pöytien takana tiukoissa henkseleissä hikoilevat etsivät. *Jotakuta ajetaan aina takaa*, ja uppoaminen, uppoaminen köynnösten pienen pieniin hämähäkkeihin, jotka näkee vasta kun uskaltautuu ikkunoiden alle. Jalavanmantokuoriaisen etu on sen pienuus. Minä yritin etsiä siitä kuvia, mutta niissä näkyi vain lehtiä ja puita. Täytyi kuvitella tuholainen niiden sisälle niin kuin se olisi jonkinlainen mielikuvituslajike.

Olen tehnyt tuholaisjäyniä työpaikallani, jättänyt nitojan ja rei'ittimen väärään paikkaan. Kerran he rupeivät sättimään siviilipalvelusmiestä ja minulle tuli

huono omatunto, mutta jos olisin ilmiantanut itseni, olisi pitänyt keksiä jokin syy eikä minulle tullut mitään mieleen, eihän ollut muita kuin järjettömiä syitä.

Vedin siviilipalvelusmiehen syrjään ja tarjosin hänelle automaatti-cappuccinon ja suklaapatukan. Muistan edelleen kuinka kauan suklaapatukalla kesti tippua automaatin luokkuun ja kun se lopulta napsahti muovisen läpyskän taakse, siviilipalvelusmies tarrasi siihen heti. Hän repäisi sen auki, söi patukan kyykistyneenä. Tuntui epäsovivalta seisoa hänen edessään, ajattelin poistua paikalta, kunnes hän ryhtyi yhtäkkiä vuodattamaan minulle suuttumustaan viraston pelättyä toimistosihteeriiä kohtaan. Tämä pyrki antamaan siviilipalvelusmiehen kömpelöille kädentaidoille mahdottomia ohjeistuksia ja kun hän näki miten siviilipalvelusmies epäonnistui, hän ryhtyi sättimään.

Kun minä myöhemmin samaisena kesänä tapasin siviilipalvelusmiehen eräässä ravintolassa, hän sanoi edelleen näkevänsä unia jättimäisestä kopiokoneesta, joka suoltaa väärillä ladonta-asetuksilla tulostettuja papereita. Unessa hän kuljettaa papereita käytävän läpi, tietää jo niitä viedessään, että ne ovat virheellisiä ("katso nyt, nämä ovat *virheellisiä*", sihteerillä oli tapana sanoa). Hän kyykistyi polttamaan tupakkaa terassin eteen ja minä muistin miten hän kyykistyi samalla tavalla suklaa-

patukka-automaatin edessä, mutta nyt avuttomuus oli kääntynyt kiukkuun. Hän puristi tumpin käteensä niin että kytevä tuhka tippui asfaltille, heitti tupakan sade-
länntejä täynnään olevalle tielle niin että se osui ohi aja-
vaan autoon, mutta siviilipalvelusmies ei pannut tätä
merkille. Hän nousi ylös, suoristi itsensä niin kuin suo-
ristaisi lakanan ja kääntyi seuraavaa terassia kohti.

– Alistua hahmottomalle taholle, ystävä aloittaa, kään-
tää katseensa kohti pilviä. Kun minä puhuin siitä että
näen geometrisiä kuvioita kuullessani ääntä, tarkoitin
venyviä muotoja. Siis että ne alkavat ihan tavallisena
suunnikkaana, mutta lopulta jokin kulmista venyy niin
että puhtaus särkyä. Alku on aina normatiivisempi. En-
simmäinen ääni, se ei voi olla muuta kuin puhdas, mutta
jälkimmäiset alkavat kuljettaa sitä minne tahtovat.

– Alku on keino päästä lopun patologisuuteen. On mel-
keinpä merkityksetöntä, mistä se alkaa. Pakkopaita pitää
huolen lopusta. En minä enää luota mihinkään muuhun
kuin sen nyöreihin. Tiukka ote niin kuin entisellä...

– Naisystäv...

– Riittää, minä keskeytän.

Kiihtyneisyys menee aina lopulta ohitse. Vuorijalava on rauhallinen, vuorijalava lepää niin kuin se todella olisi istutettu vuorelle, vaikka se jököttää edessämme kaupungintalon puutarhassa, joka ei ole suoraan sanottuna kovinkaan kummoinen näky. Kukat näyttävät siltä niin kuin ne olisivat raskaina menneiden viikkojen helteistä. En tiedä onko niitä muistettu kastella.

– Joskus kun olen ollut oikein pitkään ulkomailla, ystävä aloittaa... Tämä on häpeällistä. Älä kerro tästä kenellekään. Maakuntalaulut alkavat soida päässäni.

– Tiedätkö, kun me kävimme katsomassa jalkapalloa naisystäväni kanssa, ykkösdivarin otteluita, huutosakki alkoi pelin loppumetreillä tapailla paikallista maakuntalaulua. Naisystäväni liikkuttui sulostuttavalla tavalla, hän istui silmäanaluset märkinä vihreällä muovituolilla ja minä haistoin nyrkkiin käärityn makkarapaperin. Sinapin.

– Eikö siitä ole jo sen verran aikaa, että voitaisiin käyttää nimeä? Tämä tuntuu hieman naurett...

– Me emme voi keskustella nimestä millään tasolla.

Jos nimestä ei puhuta, *nimestä ei puhuta koko aikana*. Niin on asetettu. Kaikki sisäpuolelta tuleva huojuu ja hajoaa. Tarvitaan illuusio ulkopuolelta. Tarvitaan puutarhan vanhoja puita tukevat rautaiset kehikot kuin rintaliivit tai vaipat. Tarvitaan istutuksia kiertävät puiset aidat ja kasvihuoneen katolle ripustetut piikit, joiden tarkoituksena on pistellä kyyhkysten ruikulajalkoja.

Nimi jää hämärään niin kuin sen päälle olisi asetettu paino. Nimi on lastenhuoneen lelulaatikoista alimmais- tai ylimmäisin, piirongin päälle pölyttymään jätetty puinen esine, jossa on jälkiä koiran hampaista. *Traumaattisen lelun tunnistaa aina*.

Kun minä hain Hirvosen bensalla polttaman Mustangini pihakaivon kannelta, muistin ystävän kertomukset polttouuneista, joihin työnnetään eläviä ihmisiä. Hän oli kaikesti kuullut epämääräistä puhetta koulun pihalla, sillä hänellä ei ollut aavistustakaan siitä, milloin teot olivat tapahtuneet. Minä päättelin että ehkä valtiolla on salainen kurinpitojärjestelmä, jonkinlainen maanalainen kaupunki kaupungin alla. Tihrustin kaivonkannen ritilöiden lävitse. Tummaa vettä, Mustangista tippuneita talouspaperin paloja. Pikku hiljaa minä aistin sen; infrastruktuurin, kapeat käytävät ja kuivalla polttopuulla ladatut uunit. Näkymä toi mieleen afrikkalaisten kaivosten olot, joita olin nähnyt eräässä dokumentissa.

Hiilen tummentamia kivisiä seinämiä ja hämärin katto-lampuin valaistuja käytäviä.

Puhuin tästä kaikesta ystävälleni koulupäivän jälkeen. Rullalautojemme kolina keväisellä asfaltilla peitti hänen sanansa, mutta ystävä lupasi viedä minut ”sinne”. Vilkaisin aurinkoa. Se näytti järjettömältä niin kuin siltä ei kannattaisi kysyä minkäänlaista neuvoa. Ihmettelin miksi ihmeessä meidän täytyy mennä ”sinne”, mutta ystävä vain nauroi ja kertoi että menemme yhteen sellaisista luolista, jossa ei enää ole polttouuneja. *”Se on poissa käytöstä, idiootti.”*

Ystävä ilmestyi päivällisen jälkeen talomme portaille, joilla minä odotin häntä. Hänen hiuksensa näyttivät poikkeuksellisen tummilta niin kuin aina mikäli hän ei ollut käynyt suihkussa edeltävänä päivänä. Katselin hämähäkinseittiä, pulkkaa rappusten alla. Tuntui vaikealta lähteä. Olisin tahtonut odottaa kunnes äiti tulee kotiin töistä, että hän hymyilisi minulle heti auton oven avattuaan niin kuin hän aina teki ja että hänellä olisi ostokassit sekä irtokaramelleja.

”Meidän täytyy mennä katsomaan niitä”, ystävä sanoi, ja minä heilautin käsiäni vastentahtoisesti, kipaisin rullalaudan eteisestä ja potkaisin itseni vauhtiin. Laskettelimme pari mäkeä ja siinä se oli, kallioiden väliin jäävä sisään potkittu suuaukko, joka johti käytöstä

poistettuun väestönsuojaan. Sana oli jo tuolloin huulilani, muistelin isäni puheita autossa, isäni varmaa nuotia ja yhtäkkiä se palautui mieleeni. Tämähän on *pelkkä väestönsuoja*, minä valittelin, mutta ystävä ei kuunnellut. Hän raotti lautaa suuaukolla, ryömi sisään alakautta. Se oli oikeastaan aika tylsä näky, leveä ja edelleen hyvin valaistu hiekkatie, jolla oli selvästi aikoinaan kuljetettu jotain raskasta. Kuvittelin rekat ja niiden metalliset kontit. Totuin kosteaksi käyneeseen ilmaan, totuin hetkeksi, kunnes ystävä pysähtyi, osoitti maata. Ensin minä en nähnyt mitään, mutta kun tulin hänen rinnalleen, huomasin verisen huumeruiskun pienen kiven vierellä. Meidän pitää lähteä, minä sanoin, mutta ystävä tuijotti ruiskua lumoutuneena, potkaisi sitä kengänkärjellään. Aloin tuntea huonovointisuutta, kostea ilma tuntui yhtäkkiä hukuttavalta niin kuin käytävä olisi täynnä suolaista merivettä. Juoksin takaisin suuaukolle, venyitin lautaa mutten tahtonut päästä pois, kylkien lihat jäivät puiden väliin. Nokkosmeri tien reunustalla. Se levisi asfaltille. Otin voimakkaita polkaisuja rullalaudallani, siirryin autotien reunaan ja näin naapureiden umpikujaan kasaaman salibandymaalin. Odotin rappusilla, suljin silmäni ja kuulin tutun hurinan. Äidin auto kaartoi pihaan ja ystävä tuli nurkan takaa melkein samalla hetkellä, alkoi heti tutkailla ostoskasseja katseellaan.

- Lopeta (ystävä on kohottanut etusormensa pistooliksi pankin edustalla seisovaa miestä kohti).

- ...

- Nyt heti.

- Puku ei tee paskiaista, mutta hymy voi hyvinkin tehdä. Katso. Kengät rimmaa sielun kanssa, vaikka loppujen lopuksi... Enoni esimerkiksi. Hänelle kurssit ja niiden muutokset olivat saavuttaneet itseisarvon. Rahan vaihtoarvosta hän ei enää piitannut lainkaan, hän oli vienyt halunsa tasolle, jolla rahan ei tarvinnut koskaan näyttää lihallista luonnettaan ja kun hän puhui siitä, kyllä, se oli rakkautta, rakkautta rahan ja sen oikuttelevan kiertokulun ideaan. Jollain tapaa hyvin kaunis mies. Ei lainkaan sotkuinen. Kun minä tapaan tuollaisia miehiä (ystävä osoittaa ruskeita kenkiä), aivan liian törkyisiä niin kuin he olisivat ryvettäneet itsensä. Tietyille ihmisille ei tulisi myöntää oikeutta teettää itselleen asukokonaisuutta. Minua surettaa se sellainen liituraitaan sullottu raskaus ikään kuin puku olisi taisteluasu tai haarniska. Yhä vähemmän keveitä henkiä kalvosinappien alla, yhä vähemmän tanssahtelevia herroja. Kulttuuriahhan nämä eivät tunne lainkaan. Enoni oli

puoliväkinen hankkinut luvan käyttää yliopiston kirjastoa, vaikka hän ei tietenkään ollut kirjoilla. Hän ei tahtonut nidekasoja kotiinsa. Hän luki keskittyneesti nuorille opiskelijoille tarkoitetuissa työtiloissa. Minä tahdon että kaikki muodot ovat selkeitä, eno sanoi, kuljetti veistään lattianrajaan sijoitettujen huonekalujensa yllä niin että liike jatkui katkeamattomana. Yksikään ei saanut kohota ylitse muiden. Yhdessäkään ei saanut olla ”röpelöä”. ”Ei sitten mitään röpelöä”, eno sanoi.

- ...

- Mitä?

- Hän ei todellakaan kuljettanut veistä huonekalujensa yllä.

- Hän oli hitusen teatraalinen. Olen nähnyt vastaavaa ainoastaan viktoriaanisessa pornografiassa. Tietyt hillityn irstauden muodot, tietyt epäilemättä jalot irstailijat. Mainiot käytöstavat. Etiketti hallussa.

Sinun ylpeytesi. Tahtoisin puhua uljaudesta, vesirokon jättämistä pisamien kaltaisista arvista. Söit kirsikoita suoraan purkista ja painoit minut maahan jaloil-

lasi, otit kiinni niskasta. Minä ajattelin että tämä on klassinen kiusaajatyyppe; syöjä on peto, joka syö napolitelun jälkeen todellisen uhrinsa. Syöjä halveksuu kiusattua niin kuin hänen ei tarvitsisi keskittyä siihen, niin kuin se ei ansaitsisi täyttä huomiota.

Ryhdyit katselemaan televisiota. Syljit kirsikoiden kiviä lattialle. Minun täytyi kerätä ne keoksi ja kun vihdoinkin sain ne siististi kasaan, sinä potkaisit paljailla varpaillasi kivet erilleen niin että täytyi aloittaa alusta.

Punainen tukkasi heilahti. Televisiosta tuli typerä sitcom ja minä kuulin purkitetun naurun, mutta kun yritin nousta katsomaan, painoit minut takaisin maahan, käskit riisua housut ja kun sain ne pois, heitit sitä tyhjällä kirsikkapurkillä.

– Se on harvinaista, ystävä sanoo melkein sievistellen, puoliksi kuiskaten. Sellaiset käytöstavat. Enoni kyllästyi hetkeksi pörssien seuraamiseen. Mikään ei kelvannut hänelle, ja niin hän lopulta puolen vuoden lamaan-tuneisuuden jälkeen nousi ylös sohvaltaan. Hän tuli suunnattoman onnelliseksi siitä että mikään ei voinut korvata sijoitusten tuomaa iloa. Kun minä nukahtaessa ajattelen pianoa, minä en ajattele sitä lämmöllä. Se ei ole edes kunnioitusta. Minä ajattelen sitä niin kuin ajattelisin jotakin puhdasta, jotakin onnen ja surun kaltaisista

patetioista vapaata aluetta, jolle täytyy nimenomaan palata. Minä en kysy miksi. Uskon että enoni koki jotta-kin tämän kaltaista. Hän ymmärsi tehtävänsä maailmassa.

– Ei pidä koskaan kysyä miksi. Minä hakkasin eräänä päivänä kuusi sivua ikkunoiden väliin kuolleesta kärpäsestä. Kirjoitin kolme tuntia yhteen menoon ja kun lopettelin ja kävelin ulos kahvilasta, kärpänen venytti suupieleni hymyyn. Ajattelin että huuleni on sidottu hyönteisen siipiin pienillä läpinäkymättömillä langanpätkillä ja että se hymyilee minun puolestani, kohoaa koko ajan ylemmäs niin kuin kirjoituksen tehtävänä olisi jonkinlainen puolikoominen ylösnousemus.

– Sinä olet koko ajan sorkkimassa kaikkea. Juuri tuo likaisuus ja näppien jatkuva tuhriminen, multa kynsien alla.

– Sinä sanot oikein kun nimität sitä toistuvasti hakkamiseksi. Kirjastossa näkee niin vähän sellaista. Tiedätkö sinä kun siellä on nostettu suosituksia näkyvälle paikalle? Minusta ne oli valittu eräänä syksynä poikkeuksellisen väärin ja minun oli pakko... Niin, minä järjestelin ne uusiksi. Vein kehnoimmat takaisin hyllyyn ja toin uusia

tilalle. Ajattelin estäväni pienen tuhon, ajattelin vaalivani jotakin.

- Vaalijoille, ystävä sanoo, kohottaa kuvitteellisen lasin.
- *Vaalijoille.*

Siis että etsii koko ajan jotakin. Jotakin jolle nostaa maljan, jotakin, mikä pelastaisi tai oikeuttaisi. Vanhoissa romaaneissa on usein selkeä esinemotiivi. Minä en ymmärrä miksi tällainen koetaan nykyään vanhanaikaisena. Raskaimmat mahdolliset symbolit. Eikö niistä voisi löytää rauhan niin kuin esinemotiivi löytää typerästäkin rojusta pelastuksen itselleen?

Luovuttaisit.

Antaisit jo olla.

Ehkä meidän tulisi olla jossain muualla. Meidän tulisi nähdä jotakin muuta kuin nämä kaupungintalon puoli-kuiksi kaartuvat ikkunat, katolle rakennettu pöyhkeä torni ja parveke, jolta voi pitää juhlapuheita. Meidän tulisi haistaa jotakin raikasta, jotakin muuta kuin tämä kukkien ja niiden ympärillä leijuvien hyönteisten pökeräryttävyys.

Jos me olisimme satamassa, näkisimme ankkurin paksun köyden ja voisimme kuvitella järven alaisen

hiljaisuuden, joka alkaisi pikku hiljaa aiheuttaa paineen tuntua pään seudulla. Näkisimme hahmottomaksi käyvän järven selän. Puinen tuulimylly olisi hylätyn ja ruohottuneen näköinen.

- Jos me olisimme satamassa, minä haaveilen ääneen.

- Minä en tahdo enää mennä sinne.

- Mutta jos me olisimme siellä, minä...

- Minä näin sinun typerys-silmäsi, haaveilussaan yksioikoiset silmät, sillä haaveilevat silmät ovat usein juuri yksioikoiset niin kuin pupillien vetisyys pyyhkisi järjen tieltään. Me emme näkisi yhtikäs mitään. Meistä tulisi laiskoja, minä en kuulisi tällä tavoin niin kuin nyt kuulen. Olen pitkään kaivannut tätä rajattua tilaa, jossa minun on pakko vähän yrittää. Kuuletko sinä?

- Tietynlaisten paperipussien kahina? Ruskeiden pika-ruokapussien rypistelyä niin kuin voisi haistaa hampurilaiset niiden sisällä?

- Kyllä vain. Entä nyt?

– Huomattava määrä autojen ovien sulkemisia. Kaksi farmarivolvoa.

– Tämä on vaikeampi. Yksi naisista oli vihainen sulkiesaan oven. Tietynlainen nopeus voiman sijaan. Lapset viivytelivät, roikottivat jalkojaan auton ulkopuolella. Isä käski heidän sulkea ovet ja he tekivät sen vastahankaisesti.

Mutta se mitä minä tahtoisin... Minä tahtoisin satamaan johtavat kujat ja polut. Hopeapajut. Kuljimme niiden alla. Oli yhtä aikaa ukkostava ja aurinkoinen sää. Tummat pilvet ja auringonvalo muuttivat nurmikot neonvihreiksi. Näimme vastapäisellä rannalla paidatta jalkapalloa pelaavat miehet, kuumuudessa väreilevät hyppytornit, jotka tyhjentyivät pilvien ilmestyessä kuin varkaat liian lähelle. Levän ja kierrätyspisteen haju, se miten kuumuus toi osansa tuoksuihin, kuinka se tunkeutui hajujen sisään ja toi ne rannalle. Heittelimme leipiä, olimme pakanneet torilta munkkipossut mukaan ja minä nuolin niiden sokeria sinun kasvoiltasi. Minä ajattelin että jos peitän kasvosi jollain... Että sitten sinä olet minun niin kuin olit hopeapajujen, kun ne hipaisivat yksi kerrallaan kasvojasi.

Kun minä saavuin kaupunkiin ja tulin luoksesi purka-

matta yhtäkään muuttolaatikkoa, oli pakko näyttää kiitollisuus kuumasta kaakaosta, suolapähkinöistä ja suklaasta. Minä kaivauduin kaikkien niiden tyyntyjen väliin ja yritin tehdä itselleni pesän niin kuin lintu tekisi.

Ikkunasta näkyi kolme nosturia. Kaikissa eriväriset jouluvalot. Taivas asuntosi yläpuolella oli öisin aina violetti, aina likainen. Tehtaiden piippujen punaiset silmät. Uneliaasti liikkuva saaste. Kaikki oli kylmää sinun asuntosi oli niin paljas ei yhtäkään mattoa pelkkää valkoista pelkkää vierautta.

Muistatko sen ensimmäisen kävelyretken läheisellä luonnonsuojelualueella? Näimme kotkan lintutornista, jonne sinä pakotit minut. Loputon suoalue ja harmaat vielä lehdettömät puut, kostea keväinen kylmyys ja kotka pienenä pisteenä taivaalla niin kuin se ilkkuisi ihmisilmää. Sinä laitoit minut kävelemään suon reunoja pitkin niin että varrelliset kenkäni kastuivat, tuli pimeä ja me vähän eksyimme. Sinä ryhdyit toden teolla muistutamaan koira nopeine silminesi ja liikkeinesi, ja kun se sekarotuinen rakki tuli meitä vastaan sillalla, sinun oli pakko haukkua takaisin. Uuvutti. Piti katsoa koko ajan eteensä. Minä en ollut tottunut sellaiseen lahoon puuhun, vihertävään mutaan, joka räiskyi farkuille. Minä ajattelin että minä seuraan sinua vaikka maailma olisi loputon kosteikko josta ei ole ulospääsyä. Minä ajattelin

että jos me eksymme riittävän kauas, sinä et voi luopua minusta, että eksyminen jollain tapaa sinetöi kaiken.

Suo yhdistyi sinun hahmoosi, yhtä aikaa tuore ja mädättynyt haju, ja kun me vihdoin löysimme takaisin luonnonsuojelualan alkuun, istuimme metallisilla spraymaalein tuhrituilla penkeillä ja joimme lämmintä kaakaota, söimme toisiinsa tarttuneita ruisleipiä.

Se tapahtui grillin takana köykäisen amfiteatterin kivillä. Siellä me ensimmäistä kertaa tunnustimme kaiken toisillemme, ja myöhemmin tuntui niin kuin olisimme kävelleet sen amfiteatterin raunioista suoraan yhteiseen kotiin.

Sinä ääntelit lukiessasi etkä voinut sille mitään, käydyit repaleiseen arpajaisista voitettuun lakanaan, odotit minua nojatuolissa. Sinulla on jokin ratkaisu, muistivihkojen ja kalenterin välistä löytyvä ratkaisu, joka ei tarkalleen ottaen yllätä minua, mutta ratkaisu se on joka tapauksessa.

Sinun askeleesi painuivat ulkonakin maan syvyykseen, pomputtivat kevään kuivia lehtiä, raivasivat reitin itselleen. Kovuus sinussa jalosti kovuuden minussa ja hetken minä ajattelin että minunkin askeleeni painuvat kallioon saakka, että minullakin on oikeus kävellä sillä tavoin ja kun minä saavuin luoksesi minä...

- ... Kun sinä manasit nimen esille, sisälläni tapahtui jotakin hirvittävää. Muistatko sinä miten Kinski jää Fitzcarraldon kuvauksissa aaltoihin makaamaan sen oton jälkeen? minä kysyn. Niin kuin se olisi jo kuollut.

- Muistan perhosen, perhosen liitelemässä Kinskin sormen ympärillä. Muutoin se on aina narsistisesti ilahtunut, mutta sitä perhosta se katsoo sillä tavalla niin kuin se kerrankin ihmettelisi. Pitää kiinnittää huomio johonkin muuhun kuin siihen saksalaiseen nilkkiin. Silloinkin kun se makaa aalloissa, kaikki surun ja raivon jäljiltä paitsi *aallot*. Niissä on ihan sama keveys kuin perhossissa. Se on sitä paitsi onnellinen, kun se makaa siinä hietikolla. Se saatiin kerrankin kukistettua. Se tyhjeni. Vähän niin kuin nuoruuteni peliriippuvuus. Kun minä kuljin tehdasalueen läpi kotiin kaiken menetettyäni... Sitä minä pelatessa kaipasin. Sielun tyhjentymistä.

- Minä en ikinä uskaltanut tuplata edes pieniä summia.

- Siksi minä pidän sinusta. Sinussa on perisyntyn tuntu. Sinä olet koko ajan varuillasi niin kuin maailma voisi pyyhkäistä sinut pois hetkenä minä hyvänsä.

- Mutta mitä sinä teet? Mitä sinä teet, jos tuntuu siltä että makaa jo aallokossa, minä kysyn jälleen, riuhtaisen terävää nurmea kämmenelleni.

- Minä kylmetän itseni ja kuvittelen vuoret.

- ...

- Minä kylmetän itseni. Kuvittelen vuoret. Kyllä minä tiedän että vuoretkin romahtavat jos ne viedään ihmismielen sisään. Sinne ne kaatuvat niin kuin kaikki muukin.

- Tiedätkö, minulla oli sellainen kotka-amuletti jota minä hypistelin käsissäni mikäli jotain ikävää tapahtui. Katsoin sen kylmiä silmiä, rutistin amuletin kou-raani. Naisystäväni sanoi että minulta puuttuu turvaa tuova miehekkyyys. Se oli vieläpä jonkin ketjuravintolan vessojen edessä jossa hän kertoi minulle tästä. Oven alta tuli pisoarin haju. Joku työnsi lastenkärryjä ulos naistenhuoneesta ja minä ajattelin että kotka saa kärsiä. Viskasin sen lattialle ja polkaisin merkiksi jostain kunnes naisystäväni tarttui käteeni ja ohjeisti takaisin pöydän äärelle.

– Minun täytyisi joskus äänittää näitä sinun puheenvuorojasi, ystävä huokaa, antaa katseensa laskeutua alas.

Voimistuva tuuli kiertää istutukset, leyhäyttää hänen hiussuortuviaan niin että yksi putoaa otsalle. Ääni on pahaenteinen, se miten tuuli kerää itseensä kiukkua kaikesta mikä on sille otollista, puista ja lipuista ja kankaisista ja hentoisista mainosplakaateista.

Hän tietää, että minä tarkkailen sivusilmällä. Hän rentouttaa hartiansa keinotekoisella viileydellä ja huokaa taas, mutta nyt tuo huokaus on jo jotain muuta kuin aiemmin, merkki kesästä ja sen suloisella hitaudella matelevasta ajasta.

Todellisen ystävän edessä on vaikea hämätä, mutta on mahdollista piiloutua haluamallaan tavalla, mikäli säilyttää tietyn johdonmukaisuuden. Anoppini silmissä olin rauhallinen, kirjoihin kiintynyt ja rauhallinen. Naisystäväni isä oli kuollut vuosikymmeniä sitten ja äiti asutti taloa yksin. Alakerta oli täynnä rojua, sohvat ja pinnatuolit aseteltu vastakkain niin että oli mahdollista istua minnekään. Punavartinen saha lojui näyttöpäätteen yllä. Vanha stereoräkki, sen minimalismi ja mustuus toi mieleen 80-luvun lopun. Portaat natisivat. Seinillä äidin viiluille tekemiä maalauksia, alastomia hahmoja, jotka valuivat ulos pinnoilta.

Äidin lyhyt harmaa tukka takaa pystyssä. Nilkkoihin asti ulottuvassa mekossa oli suuret sivutaskut ja erivärisistä kankaista ommeltuja paikkoja. Hänellä oli noita-mainen olemus, jota puolihämärässä kiiluvat silmät korostivat. Hän piti minulle kattavan luennon nykyisistä ja muinaisista verenseisauttajista, ja naisystävänikin... Kun hän tunnusteli auraani. Tuntui niin kuin kädet olisivat kulkeneet rintakehältä alavatsalle, vaikka etäisyyttä oli melkein metri.

Äiti osoitti etusormella jotakin maalauksistaan ja kun minä kysyin minkä eläimen kalloja ne ovat, hän sanoi että toinen kauriin, toinen leijonan. Muistan kuinka hän luetteli nämä kaksi eläintä ja kurotti arkkupakastimen pohjaa, nosti pussillisen puolukoita ja katosi jonnekin.

Kun minä laskeuduin portaita pitkin takaisin alas, ajattelin heidän perheensä ylpeyttä. Ajattelin sisaruksiin lama-ajalla sisään ajettua kovuutta, joka säröili kullakin erinäisin tavoin.

Ahtauduimme kapealle ja epätasaiselle vuodesohvalle. Täkin ulkopuolelle jäävät varpaat aistivat ulko-ovelta kantautuvan vedon ja kun minä sammutin valot, naisystäväni ryhtyi kertomaan humppilalaisesta ukosta, joka söi lasia. Se oli ollut lasinpuhaltamolla töissä. Ukolle oli piha täynnä rompetta niin kuin sellaisilla aina;

punainen salaajakone, ruostuneita hitsureita, 1900-luvun alun traktoreita. Jostain syystä se tykkäsi edelleen tehdä yhtä ainoaa järkevänoloista hommaa: se kasasi maamoottoreita ja yritti saada niitä pyörimään. Kun se sai vekottimen hyrräämään, se laittoi sen kiinni ja alkoi kasaamaan uutta. Se oli kuin hulluksi tullut jäännös jostain kaukaisesta agraariyhteisöstä, jolla ei ole enää muuta tehtävää kuin leikkiä vanhoilla laitteilla, katsoa miten ne rupistuu ja ruostuu.

Siitä on aikaa.

Tuntuu niin kuin tuuli olisi yhtä mieltä. Tuntuu niin kuin tuuli haluaisi minun huomioivan itsensä; maata viistävät karkkipaperit, tyhjäät energiajuomatölkit ja niiden kierimisestä kuuluvan hennon metallisen värinän.

Pilvet ovat käyneet tummemmiksi. Painavimmat kukkien terälehdistä pysyvät aloillaan, toiset alkavat väristä niin kuin ne olisivat viluissaan. Istutusten ylle laskeutuu varjoja. Ne liikkuvat kaupungintalon seiniä pitkin, laskeutuvat kukkalaatikoiden savisiin ja betonisiin ruukuihin.

Pienet kivisorasta tehdyt polut halkovat lyhyeksi ajettua nurmea. Matala pensasaita ei eristä autoteiden ääniä. Osa puutarhan rauhasta on pesiytynyt portin vierustalla kohoavaan vaatimattomaan naista esittävään patsaaseen, mutta portin jälkeen autot ja liiketilat

valtaavat kaiken niin että on mahdoton muistaa puita ja istutuksia olevan edes olemassa.

Kun ampiainen uskaltautuu ystävän lähettyville, hän jähmettyy hetkeksi muttei pysty olemaan sillä tavoin kauaa. Hän nousee ylös ja säntäilee, kysyy seuraako hyönteinen häntä vielä. Minä sanon etten ole varma ja hän laskeutuu takaisin vierelleni, näyttää loukkaantuneelta.

Välillä minä muistan jonkin yksityiskohdan, kun katsen ystävän poskiluomista kohoavia karvoja. Muistan hänen ilmeensä, kun kiipesimme huoltoaseman katolle ja näimme sieltä kiusaajamme, jotka kulkivat konkursiin menneen rengastehtaan sotkuisen pihan läpi. Kiusaajat eivät huomanneet meitä niin kuin yleensä, eivät osanneet katsoa riittävän ylös. Ylpeys levisi ystäväni kasvoille. Minä ajattelin jo tuolloin, että nyt auringon tulisi laskea, mutta se oli kuuma ilta-aurinko, joka ei kerta kaikkiaan suostunut tulemaan alas.

Tuulen viskelemät McDonalds-pussit ja tukku tehdasalueen keskellä, sen sisältä suurissa laatikoissa ulos kannetut kasvikset ja liuskat rappusten edessä, rullalautojen ääni niiden hienojakoisella betonilla.

Ystävä hajotti eräänä iltana kaidetta vierustavan lasin. Satoi kaatamalla, olimme tulleet tukun katoksen alle pakoon. Katselimme lasinsirpaleita, yritimme etsiä

numeroa johon soittaa, mutta kun sitä ei löytynyt, päätimme jättää sotkun silleen.

Olimme jo menossa takaisin läheiselle huoltoasemalle, kun he tulivat jälleen vastaan käytöstä poistettujen rengaskasojen kohdalla. Oli kuin he olisivat heränneet mustien renkaiden keskeltä. Eetu ja Timo. He alkoivat pilkata äitini tekemiä leivoksia. Timo oli mukava kun sen kanssa oli kahdestaan ja se oli toden totta nähnyt äitini leivokset, syönyt niitä kiitollisena ja pyytänyt lisää. Tavallaan minua suretti sen puolesta, en sanonut mitään, mutta ystävä sen sijaan ryhtyi heti kertomaan mitä kaikkea olimme mässäilleet lähipäivien aikana. Hän muisti jopa kaakaonjuontimme litramäärät. Ei minua ne muut niin nolottaneet, mutta se kaakao... Kaakao jota hän litki isälleni varatusta puolen litran tuopista.

– Eetu ja Timo, minä mutisen. Tuli mieleen Eetu ja Timo.

– Kun minä irrottelin välitunnilla nippusiteitä sormistani, ajattelin että kyse on koulutehtävästä, joka täytyy suorittaa niin kuin muutkin. Minä muistan sen pettymyksen tunteen, kun joku ilmiantoi yhden kiusaajistani. Ajattelin meneväni vasikan luo, ajattelin antavani sille päin korvia. Nämä olivat vieläpä sellaisia henkisiä, heitä

kiinnosti uhka ja nöyryytys. Se oli sellainen U-kirjaimen muotoinen se koulun piha eikö ollutkin, ja kun minä näin, miten he kävelivät minua kohti portilta... Heillä oli aina hirveästi ideoita silmissä.

Ystävä naurahtaa, mutta naurun seassa on sirpale. Ei huvita enää puhua, ja kun minä näen kaupungintalon parkkipaikkaa vierustavat vaaleanpunaiset lupiinit, niiden sukupuolisuuden ja yhtäaikaisen luonnottomuuden, pääsen pois niin kuin pääsin aikoinaan, jos laitoin tietyn levyn soimaan, jos katsoin tietyn elokuvan, jos luin tietyn kirjan.

– Tahdon kastua, en ole kertaakaan kastunut tämän kesän aikana, ystävä sanoo, avaa kämmenensä hennoille pisaroille.

Vesi juoksee hänen kiiltävän hiusvahansa läpi. Pisaroissa ei ole rankkasateelle ominaista voimaa. On niin kuin ne hetken leijailisivat ennen osumistaan pinnoille. Maisema seisahtuu. Erivärisiä varjoja aukeaa siellä täällä.

– Vielä hetki sitten minä ajattelin olevani onneton, mutta sitten alkoi sataa, ystävä aloittaa. Jokin katkaisee

surun tökeröllä tavalla. Juuri kun minä olen pääsemässä sen sisälle, tapahtuu jonkinlainen siirtymä. Maailmassa on paljon loukkaavia asioita, karkeutta jota muut eivät tunnista karkeutena. Sitä yrittää varjella mutta...

– Varjot aukeavat.

– Sateenvarjot, ystävä sanoo, esimerkiksi juuri nämä sateenvarjot, jotka nostetaan pään ylle raukkamaisesti. Olin varma että tuo vanhempi mies tahtoo kastua kansani. Mehän olimme samassa kuvassa hetki sitten, kun hän pysähtyi eteemme, mutta sitten se paljastui. Hän kaivoi laukustaan varjon, ja kun minulla oli erinäisiä toiveita hänen varalleen. *Meidän varallemme.*

– Hyväksy.

– Pitääkö meidän laittaa... Mikäs me laitetaan otsaan?

– ...

– Nappi otsaan, ystävä sanoo, osoittaa minua etusormellaan.

En ole varma, onko kyse tällä kertaa aseesta. Tuo voi olla aivan yhtä hyvin yksi hänen kannustavista eleistään. Ystävälläni on paljon liikeratoja, joiden merkitys jää minulle epäselväksi. Hän saattaa tökätä kylkeen ja hymyillä. Hän osoittaa ensin sormella, nostaa sitten peukalon ylös. Joskus hän näyttää minulle keskisormea, heristää nyrkkiään. Hän saattaa äristä. Hän murisee. Hän alkaa puhua ilman konsonantteja niin kuin lapsi. ”Manipulatiivinen tyyppi”, hänen entinen naisystävänsä tapasi sanoa.

- Manipulatiivinen tyyppi, minä toistan ääneen.
- Viittaatko sinä lapsenkieleen? Ilman konsonantteja -kieleen? Olen joskus suihkun jälkeen rakastanut aivan eri tavalla, kun tukka lässähtää. Olen alkanut lepperrellä kimeällä nuotilla. Lapsenkielellä. Kyllä. Sitä kautta se pääsee läpi.
- Hän sanoi että sinä aloit käyttää sitä myöhemmin manipulatiivisena rekisterinä.
- Mutta oli myös aitoa lapsenkieltä. *Suihkun jälkeistä rakkautta*. Kun minä ensimmäistä kertaa näin, kun hän rasvasi itseään veden jäljiltä, nauroin huolimattomuut-

tani kaikelle sille takapuolen hinkkaukselle. Ensimmäinen kerta, se oli ensimmäinen kerta, kun hän loukkaantui, ja ihan syystä. Minä en vielä silloin ymmärtänyt riittävästi veden vaikutuksista. Kastunut ruumis on hyvin... Hyvin hyvin... Kyllä vain.

Ystävä sytyttää uuden ketjussa, katsoo jälleen pilviä kohti niin kuin pääsisi niiden avulla eroon kysymyksistäni. Hän ottaa itsepintaisen ilmeen kasvoilleen ja melkein irvistää, mieltii jotakin hyvän aikaa, kunnes ryhtyy puhumaan verkkaisesti.

- Se sinun naisystäväsi, nyt minä ymmärrän, ystävä aloittaa, puristaa sormenpäänsä yhteen niin kuin ne tekisivät ajattelutyön aivojen sijasta. Hän muistutti lapsisotilasta. Jokin niiden harmaiden silmien tyynessä... Tai ehkä silmäluomet. Luomet silmien yllä.

- Sinä et tiedäkään. Hän näki koko ajan unia, joissa hän järjesteli sotajoukkoja erilaisten katastrofien varalle. Vartalokin. Kaikkine muotoineen. Jotenkin se oli niin jäntevä lihan alta. Selässä aina se sellainen painava reppu, joka meni hänen olemukseensa.

– Jos minä penkoisin nauhani, löytäisin ehkä pätkän hänestä. Me olimme jo saunoneet, olimme päättäneet pyöriä lumihangessa. Liikaa viiniä veressä. Vodkaa. Naisystäväsi alkoi huutaa jotakin avonaisesta ikkunas- ta, sanoista ei saanut selvää, mutta taajuus oli pistävä. Hänen äänensä ei ollut mikään miellyttävän, kun hän yltyi mesoamaan. Minusta se oli muuten sanalla sa- noen naurettavaa, kun te ryhdyitte talvisin teräslastoin rapsuttelemaan pihkaa pois saunan seinistä. Niin kuin se männyn kanssa jotain auttaisi. Tärpätin haju leijaili saunasta vierashuoneeseen, lattiat oli pesty niin neu- roottisesti että minä olin koko ajan murtaa kalloni tei- dän parketeillenne. Se puuliiteristä seuraavana kesänä löytämäni kyy oli viimeinen pisara. Sinä laitoit minut tahallasi kantamaan niitä puoliksi kastuneita klapeja. Tiedätkö sinä mitä minun enoni teki? Hän siirsi ton- tillen kolme kekomuurahaispesää. Kusiaisia. Raaha- si niitä peräkärryllä, laittoi pressun päälle ja kippasi pihatielle suurten kivien vierelle. Hän meni mahdotto- muuksiin niiden kanssa, levitti tuhka- ja kalkkivanoja tontin ympärille. Kun minä kerran lounastin hänen luonaan ja söimme puutarhassa, tuntui siltä niin kuin hän olisi ollut koko ajan poissaoleva, niin kuin hän olisi koko ajan ollut *vain ja ainoastaan käärmeittensä kanssa*. Miten hän vilkuili tien suuntaan, tähysi lyhyeksi ajettua

nurmikko. ”Ne ovat menneet rullalle vadelmapensasiin”, eno sanoi kesken virkkeen. ”Purevat kun yrität poimia marjoja.” ”Eivätkä ne väistä. Kun nuo otukset tottuvat ihmiseen, ensin koiraan ja sitten lapseen, pikku hiljaa täysikasvuiseen mieheenkin... Eivät ne enää ryhdy edes väistämään.”

Miten raamatullista. Vitsaukset ottavat nykyään arvaamattomia muotoja. Turha etsiä heinäsiirkkoja. Mehiläiset kuolevat sukupuuttoon. Että juuri kato paljouden sijaan. Että juuri kato.

Pelkkiä katastrofeja hoidettavana. Kauhea haju. Eräpäivä. Elämää eräpäivän jälkeen. Kuka kaipaa jäätelökioskia, ri-ri-rintoja? 50-lukua?

Kun muistelee riittävän pitkälle...

Lapsuuden luistinratojen, luonnonjälle aurattujen reittien loppumattomuus.

Kun muistelee riittävän pitkälle, päätyy jonkun toisen elämään.

– Että sade veisi pois kuivuuden, ystävä aloittaa. Koi-vut ovat menettäneet lehtiään sen takia. Onko minun tukkani kunnossa?

– Ei merkkiäkään sateesta.

Istutukset sentään joustavat, taipuvat niitä vasten hakkaavien pisaroiden painosta. Lipputangot alkavat päästää jälleen kolinaansa ja kaupungintalon sateen äänille altis peltikatto, josta kohoaa piippuja sekä pyöreä kuin sukellusaluksen ikkuna. Yritän lukea seinään kai-verrettua lausetta, mutta kirjoitusasu on vanhanaikainen. Vaikka ikkunoiden verhot ovat auki, on mahdoton nähdä, mitä rakennuksen sisällä tapahtuu. Kuvittelen korkeakattoisia kabinetteja, joiden pöydille on aseteltu lasisia vesi- ja limonadipulloja, pitkiä matottomia käytäviä ja epämukavia puisia istuimia.

Puutarhan keltaiset ja erisävyisiin vaaleanpunaisiin ja turkooseihin tahtuvat leijonankidat kiehtovat ystävää. Kaksihuulinen kukka avaa itsensä suupieliä painaessa. Lapset parveilivat näiden ympärillä vielä hetki sitten. Heidän äidiltään minä tämän kaiken kuulin. ”Missä minun valkoiset daaliani oikein ovat?” hän ihmetteli ääneen, pyörähteli niin vilkkaasti istutusten ympärillä että hänen kesämekkinsä kukat heräsivät eläviksi. Kangas ulottui ruhjeiden ja hyttysten puremien täyttämiin nilkkoihin saakka. Niska näytti palaneelta ja siihen oli levitetty aurinkorasvaa. Minä haistoin sen hänen kävellessä ohitsemme. Haistoin aurinkorasvan, lasten happaman, maitotuotteilta tuoksuvan ihon ja huuhteluaineen. Äitini käytti sitä liikaa. ”Lellipennun haju”, he

sanoivat, pitelivät teatraalisesti kiinni nenänpäistään. Jesse odotti kiipeilytelineen verkoissa laiskana kuin trooppinen elukka ja kun minä kipusin hänen vierelleen, hän rypisti hihansuuni sieraimilleen. Ystävällä oli typerä pikkuvanha liivi yllä. Sitä he eivät jostain syystä pilkanneet, vaikka hän näytti mielestäni naurettavalta kaikissa niissä henkseleissään ja pikkuruisissa ruseteissaan.

Muistan kuinka ystävä seiso i äidin vaatehuoneen suuren peilin edessä, nosti tuolin selkäm yksellä roikkuvat helmet kaulalleen ja ihasteli itseään. Hän piti erityisesti punakivisistä sormuksista, pujotti ne yhä uudelleen nimettömiinsä, tiputti kämmenelleen ja hipelsi viileitä pintoja.

Näin ystävän peilikuvan nojatuolistani. Sormet olivat pitkät ja kauniit jo tuolloin ja kun hän katsoi alas niin että ripset levittäytyivät poskipäille kuin hyönteisten pitkulaiset jalat, tunsin yhtäkkisen hiljaisuuden, joka otti huoneen valtaansa.

Ystävä pudotti helmet lattialle, kuljetteli niitä varpailiaan parkettia pitkin. Ajattelin että minun täytyy puuttua asiaan, mutta huoneessa ei ollut riittävästi raikasta ilmaa. Ikkunoita oli pidetty pitkään kiinni ja ylimmät tapetit kupruilivat. Siellä täytyi olla kosteutta ja kun ne verhotkin olivat niin tummat ja raskaat niin kuin niiden tehtävänä olisi peittää huoneeseen eksyvä

luonnonvalo. Minä ajattelin, että ne laittavat kaiken muhimaan sairaalloisella tavalla, homeen ja kumman alakuloisuuden, jollaista alakerrassa ei ollut.

Ystävä oli eri mieltä. Hän piiloutui verhojen taakse, asetti ne ylleen kuin viitan ja suoristi selkensä. Hän peitti päänsä, kieritti itselleen burkan kaltaisen hupun ja mumisi jotakin huultensa lävitse. Jotakin vähäpätöistä. Mahdoton muistaa mitä.

Sinä et voinut sietää tuota tunkkaista ja jatkuvasti varjossa olevaa makuuhuonetta, jonne vanhempani meidät majoittivat. Ikkunoiden piti olla talvellakin koko ajan auki niin että minä palelin jatkuvasti, käärin päiväpeittoa ja huopaa ympärilleni, ja kun sinä sanoit että minä näytän aatelliselta kuparin värisen täkkini alla, aloin pikku hiljaa tottua ajatukseen, heitin sen ylleni ja ryhdyin lukemaan, muistin humppilalaisen ukon. Hän asui kesät talvet tönössään, joka oli marraskuisin niin kylmä että hengitys höyrysi ei ainoastaan eteisessä vaan myös tuvassa jonne joku virkamies silloin tällöin eksyi kyselemään tv-luvista tai metsäasioista. ”Siellä on kaikki aivan tip top kuin sisustuslehdessä”, maanmittauslaitokselta sanottiin. Jatkuva kalojen perkaus oli sotkuisen pihamaan lisäksi ainoa seikka, mikä kiinnitti miehen huomion, vaikka sekinhän oli pelkästään ”nyky-Suomen vieraantuneisuutta”, kuten maanmittauslaitoksen äijä

sanoi. Että jos joku syö jotakin muuta kuin kelmutettua, kalastealtaissa kasvatettua mutanttilohta, pidettiin jollain tapaa hulluna. Että jos jossain vielä vähän haiskahti se mitä suuhun laitettiin. ”Vaikka eihän tämä mikään Linkola ole”, äijä sanoi. ”Kyllä sillä on niitä haavoja. Lasinpuhallus... Maaailmanhistorian kaunein ammatti, ja jäljelle jää pelkkä verinen suu.”

– Muistatko sinä sen humppilalaisen ukon, josta minä kerroin joskus?

– Minä kyselin jatkuvasti siitä äijästä, mutta sinä aloit nähdä hänestä niin mahdottomia painajaisia ettet enää uskaltanut udella naisystävältäsi yhtäkään uutta juuria. Se oli totta puhuen ikävä esimerkki sinun raukkamaisuudestasi. Siinä oli mies, joka ei totellut. Puita saa lama-aikana kiskoa, nokkosia ja kaikkea mahdollista mitä metsästä löytyy mutta että lasia. Agraariyhdistyksen haamu niin kuin sinä aikoinaan väitit? Ehkä. Houkutteleva vaihtoehto. Kostaja. Epätoivoinen, itse tuhoon ajautuva kostaja, jota kukaan ei edes tunnista kostajaksi.

– Anna kun kerron sinulle raukkamaisuudesta. Kun sinä puhut naissuhteistasi, tuntuu niin kuin puhuisit

aaveista. Ne jäävät minulle täysin muodottomiksi.

- (Ystävä pudottaa tulitikkuaskin povitaskuunsa, ryhtyy puhumaan tyytyväisenä kuin opettajuutta hehkuen): Nyt sinä ymmärrät aivan oikein. Minulla oli sen suihkun jälkeisen rakkauden lisäksi vain se yksi, jonka kanssa katselimme vanhoja amerikkalaisia rikoselokuvia. Kutsuin häntä vaasinaiseksi. Hänelle puhumisen ongelma ei ollut merkityksen puute, päinvastoin, hänen mielestään sanat tarttuvat meihin kuin roskat suihkun jälkeisiin jalkapohjiin. Jotenkin ne viime kädessä inhottivat häntä. Hänellä oli erittäin hienostunut maku, mutta hän ei koskaan saanut sitä artikuloituksi. Kaikki mitä hän päästi suustaan oli kömpelöä ja hän ymmärsi sen itsekin kesken puhumisen, lopetti virkkeensä kuin seinään kääntäen päätään niin kuin väistäisi jotakin, niin kuin muutos jalkojen asennossa voisi pyyhkäistä pois ilmoille päästetyt tavut. Jos minä sattumalta näen metrossa tai linja-autossa pienen tummatukkaisen tyttölapsen... Jos kasvoissa on vähänkään samaa... Tapa jolla hän ei sopeutunut maailmaan. Se mikä esti sopeutumasta.

Se mikä esti. Muistan vaasinaisen hienostuneisuuden. Muistan viehättävän jännittyneisyyden, halun olla pahoittamatta kenenkään mieltä. Kun minä kerran mainit-

sin asiasta vaasinaiselle, ystävä raahasi minut keittiöön ja löi avokämmenellä. En tiennyt mihin hän sillä oikein pyrki, mutta suuttumus oli niin ilmeinen että päätin nyökätä.

”Tämä käy minun silmilleni”, vaasinainen sanoi iltaisin, räpsytteli tarkasti värjättyjä ripsiään, jotka oli eroteltu toisistaan ties minkälaisin instrumentein. Hän sammutti valot yksitellen ja ystävä seurasi perässä, sytytti ne uudestaan, suostui ehkä puhaltamaan sammuksiin ikkunalaudoille asetellut kynttilät muttei muuta. Vaasinainen istuutui nojatuoliin, luki hetken mutta vain hetken niin kuin aina ja otti kasvoilleen ilmeen joka paljasti ettei yksikään kirja antanut hänelle sitä mitä hän etsi, sillä hänellä ei ollut viime kädessä mitään mitä etsiä.

Keittiöstä kuului rapisevia ääniä niin kuin joku valmistelisi iltapalaa. Ystävä kutsui meidät pöytään ja vaasinainen hymyili siirtymää niin kuin siirtymää hymyillään, niin kuin pelkkä liikkuminen huoneesta toiseen sisältäisi pienen lupauksen. Voi olla että se aiheutti hetkellisen onnenpuuskan, ja kun hän söi juustovoileipiään, kasvoille ilmestyi varovaista säteilyä, joka pyyhkiytyi pois nopeasti.

- Lapsenkaltaisuus, ystävä kuiskaa niin kuin piinaisi itseään tahallaan.

- Hänen kiitollisuutensa toi ikävällä tavalla esiin sinun kiittämättömyytesi.
- Loppuaikoina. Sinä näit ainoastaan lopun ajat.
- Se että sinä nauroit hänelle.
- Toivottomuudelle. Epätoivoa minä nauroin.
- ...
- Mutta se täytyy sanoa (ystävä nostaa jalan toisen ylle, korjaa ryhtiään)... Hänellä oli sellainen... Hänen surunsa ei ollut mikään syy-seuraussuhde. Että on omaksunut jonkun sitkeämmän. Sinulla on vähän slapstickiä mukana. Että kun sinä tulet huoneeseen, kaadat huolimattomuuttasi astiat. Poissaolevuus tekee sinusta vähemmän traagisen. Löydät piilopaikkoja. Pääset karkaamaan. Sinä pääset pakoon, mutta vaasinainen oli piinallisella tavalla läsnä niin kuin hänellä ei olisi muuta kuin kanssaihmiset, kykenemättömyys olla yhteydessä heidän kanssaan. Olen lähettänyt kirjeitä. Hän sanoo että on terveellisempää olla vastaamatta.

Siinä hän on oikeassa, minä ajattelen, näen kuinka ystäväkin repii jo nurmikkoa kämmenelleen, panee merkille saman terävyyden kuin minä hetki sitten. Sade lakkaa sykäyksittäin ja kun se on ohi, tuntuu niin kuin se olisi loppunut hetkessä vaikka se hiljeni vaivihkaa kuten instrumentit levyn loppuessa.

Ystävän puku on ehtinyt kastua litimäräksi. Kun taputan häntä reidelle, kankaasta kuuluu löysälle viritetyn kalvon kaltainen tukahdutettu ääni, jota ystävä nauhahtaa, läimäyttää itsekin uudemman kerran.

Lipputankojen kalkatus lakkaa. Pilvien takaa palaava aurinko muuttaa istutukset jälleen migreeninomaisiksi väriläiskiksi. Vanhimpien puiden juuret yltävät melkein tänne asti. Tuohon ne loppuvat, vajaan parin metrin päähän, nostavat nurmikon kohoamille niin kuin maa paiseilisi.

Puutarhaa ympäröivien kerrostalojen ikkunoihin syytyy valoja. Ihmiset palaavat töistä. Joidenkin kasvoille on jäänyt mekaanisuus tai jokin ajatus, jota he eivät saa karkotettua pujahtaessaan rappukäytävään.

Aurinko lämmittää nopeasti kastuneen t-paidan. Ystävä sulkee silmänsä niin kuin kesästä juopuva sulkee, liikuttelee huuliaan, muttei päästä pihahdustakaan. Hän nuuskii ilmaa liioitellusti, räpsäyttää hetkeksi silmät auki ja sulkee taas.

– Siitä on pitkä aika, kun olen viimeksi puhunut hänestä, ystävä aloittaa (hän pudottaa nyrkkiin rutistamansa nurmenpalaset jalkojen juurelle). Olen viilentänyt huoneeni, tiedätkö, Glazunov esimerkiksi. Hän soitti kotioiloissa turkki päällä, hengitys höyrysi, ei suostunut laskemaan sikaria paksuilta sormiltaan. Ne liukenivat koskettimiin, hukkuivat niihin. Sanottiin että piano soi hänen käsissään kuin kokonainen orkesteri. Säestysäänet ja kromatiikka. Laskevat ja nousevat kulut. Glazunov odotti niin kauan että sävellys muovautui valmiiksi hänen päässään. Sitten hän kirjoitti sen suoraan partituuriksi. Kun englantilainen orkesteri menetti kurinsa harjoituksissa, käyrätorven soittaja nousi seisomaan ja tokaisi ettei sitä ja tätä nuottia voi soittaa. Glazunov marssi sanaakaan sanomatta soittajan luo, otti käyrätorven hänen kädestään ja töräytti itse tarvittavat sävellet. Kaikkein parhaita työntekijöitä olisivat amatöörit, jos vain osaisivat soittaa, hänellä oli tapana sanoa. Liikaa itsevarmuutta, ammatillista yliolkaisuutta. Orkesterit ovat hiljaisella tavalla kurittomia. Siihen on vaikea puuttua.

- Glazunoviahan pidettiin vanhanaikaisena jo tuolloin.
- Toki hänessä oli havaittavissa pientä kaipuuta. Onko

muuten niin ettei nykyään edes kaipuu menneeseen onnistu samalla tavoin kuin ennen? Että siitä tulee väistämättä koomista? Aristokratia onnistui luomaan nostalgialle suotuisia olosuhteita. Joku Jean des Esseintes esimerkiksi. Viktoriaanisten puutarhojen tylsistyneisyys. Olen aina pitänyt kahden nostalgiakerroksen liittymisestä, siitä kun joku kaukana menneisyydessä kaipaa yhä kauemmas.

Ystävä kaivaa tiheäpiikkisen kamman povitaskustaan, kuljettaa sitä pääläellään. Muotovaha on säilötty pyöreään, littanaan purkkiin. Tulee mieleen kenkäplankki. Haju yhtä lailla pistävä. Hän tarkastaa lopputuloksen kämmeneen suljetulla peilillä, kampa vielä kerran saateen kiharruttamat suortuvat ohimon paikkeilta. Hän naputtaa kammallaan, vilkuilee liikennevalojen suuntaan jonne on kertynyt pitkiä autoletkojen muodostamia jonoja.

– En tiedä liittykö tämä varsinaisesti edeltävään, ystävä aloittaa, mutta olen aina ihastellut vanhojen kauhuelokuvien liiallista tekosumua. On niin kuin tästä goottilaisten linnojen ympärille sulatetusta jäästä olisi nopeasti kehkeytnyt reproduktio, joka uusintaa pikemminkin elokuvasumua kuin mitään luonnollista. Kun

huvilaani ympäröivä metsä peittyy syksyisinä aamuina harmaaseen usvaan, tarkastan näkymän ikkunan lävitse karkottaakseni äänet. Loppujen lopuksi maailmassa on aivan liian vähän aavemaisia asioita. Muistatko sinä miten ne teidän keittiöönne syksyisin pyrkineet poikkeuksellisen pitkäjalkaiset lukit liikkuvat? Naisystäväsi keräsi ne sanomalehdelle ja heitti ulos, mutta ne olivat sitkeitä, tulivat takaisin heti kun parvekkeen ovi avattiin. Minä en ollut vuosiin nähnyt sellaista ja kun havaitsin yhden pyrkivän kaapistojen alle... Viimeistään tuolloin minä tajusin, että sen aikaiset työni olivat jähmeitä. Kertakaikkisen onnettomia.

– Minä se olin, joka vei ne ulos. Naisystäväni hoiti kyllä kaiken muun ampieisista alkaen, mutta lukit, niitä hän jostain syystä vieroksui.

– Miksi minä sitten muistan sinun yökkäilysi?

– Minä yökkäilin työntäessäni lehteä sen pitkulaisten jalkojen alle. Yksi niistä katkesi ja jäi lattialle, muistutti hiusta.

Totta kai minä hoidin lukit, jopa ne kaikkein suurimmat, ja kun olin tehnyt sen riittävän usein, onnistuin

luomaan niihin erityislaatuisen suhteen. Katsoin niiden kulkua niin kuin maailmalle päästettyjä lapsia katsotaan, ja jos ne palasivat takaisin keittiön kaapistojen varjoihin, sähköuunin hohkavaan lämpöön, otin heidät vastaan pettyneen äidillisesti niin kuin suuttumukseni olisi puoliksi bluffia.

Säilytin pitkään kuvaa, jonka olin unohtanut, mutta lukiessani Musilia minä muistin sen yhtäkkisen keveys-ti. Olen lapsi, tuskin kielessä kiinni. Seison eteisessä ja olen lähdössä ulos. Minulla pitäisi olla eheä kuori sa-teisia leikkejä varten, mutta koen olevani iätön, kaiken-laisesta aineellisesta irrallinen nainen. En voi liikahtaa, minulla on epäsopiva ja likainen olo.

Tämän sinä näit, kun odotin sinua kahvilassa. Te olitte veisanneet virsiä koko yön ystävättäresi kanssa. Ilmestyit ikkunaan riutuneena ja vähän sairaalloisena.

Kahvi on viilentynyt, jopa turha, tai sitten sen juomat-ta jättäminen tuntui mielekkäältä. Joku otti tatuointia seinän toisella puolella. Sinä istuudut hitaasti ja raskaas-ti, sillä sinun on tehtävä päätöksiä minun puolestani, suoristat pöytäliinan ja paidan, joka tahtoo nousta vat-san yläpuolelle. Ulkona sataa jo. Tatuoinnin päälle soi-tetaan delta bluesia. Yritän tunnistaa kitaristin, mutta kuulen vain äänitteeseen tallentuneen rahinan. Ulko-maalastaustainen seurue nauraa ikkunan alla. Sinä

puhut liian lujaa. Kaikesta tulee julkista ja rumaa. Suuria määriä hiljaisuutta. Lopulta me pääsemme yhteisymmärrykseen niin kuin kyse olisi poliittisesta päätöksestä, ja kun kävelemme harmaaseen ulkoilmaan, elefantin harmaaseen, minä ajattelin jo vähän helpottuneena, katson sinua eri tavoin.

Ystävä hörähtää. Ääni syntyy pikemminkin sierainten läpi pusketusta ilmasta kuin suusta tai kurkusta. ”Me olemme soutaneet apaattisille pitäjille”, hän sanoo, hörähtää taas.

Sateen jättämät pisarat tippuvat kukkien terälehdiltä. Niitä ympäröivät pusikot näyttävät kosteilta ja kiiltäviltä. Ystäväni on aina tuntunut siltä niin kuin hänen lävitsensä voisi kävellä. Hänen ruumiinsa on keino-tekoinen. Olematon. Suonet vihertävät, luut pingottuvat niin kuin ne pyrkisivät ulos, pakenisivat ajatuksia. Ehkä on todella olemassa kirkkaiden värien sairaalloisuutta niin kuin hän väittää. Ystävä pitää hyvin paljon oranssista ja punaisesta ja keltaisestakin hän pitää. Hänelle ne ovat kiihtymyksen, lannistumattomuuden värejä.

Täällä meillä on pelkkä puutarha se on kaupungin omistama.

Täällä meillä on toisemme.

– Se mitä yritän salata tai tahtoisin sinun paljastavan,

ystävä aloittaa. Hiljaisuushan on viime kädessä valehtelun muoto. Ajatuksiamme ympäröivä pumpulimainen vaiteliaisuus tekee meistä ylpeitä. Me jaoimme vaasi-naisen kanssa todellisen hiljaisuuden. En osannut kuunnella häntä. Hän piti minua aina hieman teennäisenä. Niin hiljaisuudestakin tuli lopulta ei niinkään yhteyden muoto vaan pikemminkin puheen hautausmaa. Hiljaisuus täytyi sanomattoman surusta.

– Ja lopulta?

– Juuri niin. Sen täytyi loppua. Hän kaatoi pyykkitelin-
neen lähtiessään niin että pianon kylkeen tuli kaksi metriä pitkä naarmu. Hän moukaroi minua nyrkeillään, mutta tekniikka oli heikko, kädet niin pikkuruiset ettei niillä saanut aikaan minkäänlaista tuhoa. Hän näytti niin pieneltä. Hän oli sillä tapaa vastuuntuntoinen että minusta tuntui kauhealta pettää hänen...

Ystävä niistaa nenän, mutta paperille jää pelkkää tupakan tummentamaa limaa. Suru on jossain muualla, ehkä siinä millä tavoin hän taittelee liinan ja työntää sen takaisin taskuunsa, siinä miten hän ristii jalkansa uudestaan ja asettaa kädet avuttoman oloisesti polvilleen kuin pitkäraajainen apina.

Hän valittelee kastuneita housujaan, murehtii kankaan kohtaloa. Palaako muoto ennalleen? hän kysyy, mutta minulla ei ole vastausta, vaikka tunnustelen jo kosteaa puuvillaa sormillani. Arvioin. Minulla on harvoin vastauksia hänen uteluihinsa, ja kun oikein mietin asiaa, päädyn seuraavanlaiseen lopputulokseen:

– Minä en oikeastaan edes ymmärrä, mitä me varjelemme.

Vaasinainen alkaa kadota ystävän suupieliltä. Kiusanteko väreilee pupillien laitamilla. Hän alkaa naputtaa kengänkärjillään. Hän viheltää kerran tai kaksi. Hän avaa suunsa raolleen niin että muistuttaa jälleen haavia, haavia, joka kerää äänet ympäriltä.

Huomioliiviin puettu siivoaja nappaa kepillään suklaapatukan muovit ystävän jalkojen juurelta, pudottaa mustaan jätessäkkiin. Hän tutkailee kuivuneita lehtiä, taivuttaa kukkien varsia, soittaa lopulta puhelun. Puistonpenkkiä vasten nojaamaan jätetty roskasäkki taittuu kasaan kuin suorilta jaloilta putoava ihmisruumis mutta hitaammin. Hidastetummin. Puhelussa on virkapuhelun tuntu. Askelissa. Se miten hän kävelee ees taas, miten hän vilkaisee nyt jo maata viistävää jätessäkkiä niin kuin se ei tottelisi, niin kuin kyse olisi

huonokäytösisestä lemmikkieläimestä.

Ystävä ei huomaa. Hän ei koskaan huomaa mitään äänimaailmastaan käsin. Hän on ryhtynyt viheltämään tauotta ja se käy minun hermoilleni. Kun pyydän lopettamaan, ystävä hakee korkeimpia taajuuksia niin että ääni alkaa väristä.

Siivooja lopettaa puhelunsa, soittaa toisen. Tällä kertaa kyse on kollegasta, sillä hymy on ivallinen, avoimen vihamielinen niin kuin joku johtoportaan saisi täyden laidallisen. Torin takaa kuuluu hääkellojen kaoottinen kolina, joka kiinnittää ystävänsä huomion niin että hän lopettaa viheltelynsä, kaivaa nauhurin esille ja painaa recciä. Ystävä katsoo punaista valoa tyytyväisenä, nostaa etusormen huulilleen merkiksi siitä että minun tulee olla vaiti. Kun *sinä* kohdistit tuon saman eleen minulle, nostin katseeni suurten luomien alta velttoina tuijottaviin silmiisi. Ajattelin armon käsitettä, ja vaikka se ei oikein onnistunutkaan, minulla oli tarve ajatella vain ja ainoastaan sitä.

Tapasi katsoa... Luotisuora ja silti niin kuin hellisit koko ajan.

Sinua.

”Sinua pitäisi ravistella oikein kunnolla”, ystävä sanoo, puhuu jotakin ajasta käyttäen toistuvasti sanaa ”viheliäisyys”, mutten ymmärrä mihin hän pyrkii. Kun

keskityn oikein kovasti, pystyn katsomaan hänen huuliaan kuulematta puhetta. Niin kuin olisi olemassa mielentila, jossa kaikki suodattuu jonkinlaisen kohinan läpi ja että tuo kohina estäisi ymmärtämästä. Että se olisi *varjelevaa kohinaa*.

Autot tulevat ulos parkkihallin hämärästä hitaina letkoina. Ihmiset ohittavat toisensa suojatien valkeilla raidoilla. Hetken aikaa he ovat ilmeettömiä ja kuin yhtä liikenteen kanssa. Pankin korkeat ikkunat ja kupariset laatat heijastavat venyviä muotoja.

Erivärisiä pyöräilykypäriä suojaamassa lasten päitä. Tukat tulevat esiin takaa. Reput. Lippalakit. Apupyörien hentous. Isä työntää yhden matkaan ja poika avaa suunsa tuulelle. Sieraimet laajenevat. Oletko sinä nähnyt, kuinka ihmisen sieraimet supistuvat ja laajenevat, kun se itkee oikein vuolaasti? sinä kysyit luonnonsuojelualueen läpi kulkiessamme. Syksy oli jo pitkällä. Yön pakkaneen oli kovettanut maaperän ja jättipalsami oli vallannut alueen, tehnyt kaikesta monotonista ja muodotonta. Sinä rutistit pois kylmyyttäni, mutta minä olin jo matkalla kotiin enkä tahtonut jatkaa suolle, en edes pitkospuita pitkin. Keskustelimme susilauman ulvonnasta, äänitteestä tietenkin, kuinka niiden eriliset taajuudet menivät ristiin ja muodostivat hauraita särkymäisillään olevia sinfonioita. Voi olla että minä

myöhemmin pahoitin mieleni jostakin. Menneisyytesi tietyssä sivulauseessa. Aika ennen minua.

Ystävä hokee edelleen sanaa ”viheliäinen”, ”viheliäis-tä”, hän manaa. Hän jumittuu epäkunnossa olevan ma-siinan tavoin. Hänessä on yllättävän paljon konemai-suutta. Kuvittelen ylikierroksilla käyvän laitteen, jolla on tietynlainen temperamentti, nopeasti kierrosnopeuksia ottava ja helposti hajoava. Ystävä kiihdyttää itseään, manaa esiin viheliäisyyttä. Hymy taittaa pelkät suu-pielet, silmiin jää outo sameus, otsaan muutamat mut-ta sitäkin paksummat rypyt. Hän ryhtyy tupakoimaan. Kaulan suonet pullistelevat. Pitäisiköhän hänen tarkis-tuttaa tuo kilpirauhanen? Se on melko lailla koholla.

– Tapa jolla hän odotti minua, ystävä aloittaa, potkaisee epähuomiossa kävelykeppejä niin että ne putoavat asfal-tille. Tässä on jotakin aavikolle ominaista. *Että ei saa sitä pois päiväjärjestyksestä.* Tekisi mieli puhua petoksesta, mutta enhän minä voi... Ihminen ei voi... Niin. Luulen hänen olevan turvaton.

Eilen. Hyvin varhain. Joku on kiertänyt kaupungin-talon päältäajettavalla. Myötäpäivään. Hyvin hyvin var-hain. Auringon noustessa. Kahvia kertakäyttömukissa. Työtehtävien jälkeen, niiden välissä. Seisova pöytä

jossain lähetyvillä. Lihamureketta ja valmiiksi kuorittuja perunoita, kuivakoita.

Täällä on mahdotonta jakaa paitsi tämä suru siitä että

- *Hyvää yötä*, ystävä sanoo hotellin liukuovien takaa hiljaisuudestaan käsin.

Huulilta luettuna.

